

ప్రకటన.

ద్రాపదీ మానసంరక్షణము. (నాటకము) వెల గు 1- 8-0

కాశీసారము. (శ్రీశంకరులకృతికిఁ దెనుఁగు) ,, ,, 0- 6-0

శివభాగవత సుధానిధి. (త్రయము 108 పద్యములు),, 0- 8-0

చారుచర్య (క్షేమేంద్రమహాకవికృతికిఁ దెనుఁగు) ,, 0- 8-0

గంగాలహరి (పండితరాయశ్రీనివాసాచార్యకృతికిఁ దెనుఁగు) 1-0-0

సభారంజనము. (శ్రీనీలకంఠదీక్షితులకృతికిఁ దెనుఁగు) 0-12-0

కలినిడంబము. వైరాగ్యము. డిటో 1- 8-

సుభాషితరత్నమాల (అచ్చసూచనము)

గీతామృతము.

సుభద్రాకల్యాణము.

ప్రసన్నరామవాఙ్మయము. (స్వప్నింశుపండితవిద్యనర్తనప్రణీతము)

పైగంధములు పలయువాచనీక్రిందివిలాసమునకు వ్రాసి తెప్పించుకొనవచ్చును.

విలాసము:—

మ క్క పా టి వే ం క ట ర త్న ం

నా గ వ ర ప్పా ను

ఉ ం గు టూ య పోన్లు, కృష్ణా జిల్లా.

కా ర వా ర త్న మా ల. ౭

క లి వి డ ం బ న ము - వై రా గ్య ము

—శిష్యుడు—

మహాకవి శ్రీ నీలకంఠదీక్షితుని సంస్కృతమునకు (దెనుగు)

అ ను వా ద కూ డు

మక్కసాటి వెంకటరత్నం.

వెల రు. ౧—౮—౦

ప్రథమ ముద్రణము. ౧౦౦౦ ప్రతులు

ఖరకార్తీకము.

సర్వసామ్యములు అనువాదకునకుఁ జేంది యున్నవి.

ప్రీతి క

సంస్కృతకవిగణమున లబ్ధప్రతిష్ఠుఁడును మఖయు శైవ
 దీక్షాపరుఁడును శతాధికగ్రంథకర్తయు నైన శ్రీ నీలకంఠ దీక్షి
 తుఁడు సారస్వతలోకమునఁ జరపరిచితుఁడు. ఈ మహాకవి
 రచించిన సభారంజన కలివిడంబన వైరాగ్యము లనునీ శతక
 త్రయమును నే నిప్పుటి కించు మించు పదునైదేఁడులకుఁ
 బూర్వమే యాధీకరించితిని. అందు సభారంజనముమాత్ర
 మపుడే ముద్రితమయ్యె. ఈ పదునాలుగేండ్లజ్ఞాతవాసమున
 నున్న కలివిడంబన వైరాగ్యము లిప్పుడు దైవకృపచే ముద్రి
 తమయ్యె నెలువడినవి. మహాకవి కలివిడంబనమున కవిజ్యోతిష
 భిషగాది నానావర్గములవారి ధర్మనిర్వహణమునందలి లోటు
 పాటులను లోకకల్యాణము నుద్దేశించి ఆయాలోపములను
 సవరించికొనుట కై నిస్సంకోచముగ నుద్ఘాటించియున్నాఁడు.
 భరతభూమి చిరకాలము యవనపాశ్చాత్య పాలనములకు
 లొనైయుండుటచే తత్తత్సంస్కృతులు భారతీయగర్భగృహ
 ములను సైతము గైవసమొనరించుకొని సిరాఘాటముగ నడు
 గడుగునను నిజదుర్విస్తీతినిఁ బ్రదర్శించు సీసమయమున మననడ
 వడిని చక్కదిద్దికొనఁ బూర్వస్మృతినిఁ గలిగింప నీగ్రంథము
 కొంతవఱకు సహకారి కాఁగల దనుకొందును. ఇంక వైరాగ్య
 శతకమును జదువుచున్నప్పు డెట్టి పాపండహృదయ మేనియు
 దాతాళికముగ నైన విరాగోన్ముఖ మగుననుటలో నేమా
 త్రమును సంశయింపఁ బనియుండదు. మచ్చున కొక శ్లోక
 మును గాని యుదాహరణమును.

“శుక్లవిమోకస్థానం మలమూత్రత్యాగదేశవత్క్రియమపి
ప్రియ ఇతి విధినా విహితం కియ దత్ర జనా నిమజ్జంతి”

గీ॥ తలఁప మలమూత్రవర్జనస్థలమువలె నె
చెలువ లను శుక్లమోచనస్థల మొకండు
బ్రహ్మ నిర్మించెను నిరంతరంబు దాన
సుర్విజను లెంతగా మున్లు చున్నవారు?.

ఇత్యాదీకము లెన్ని యో యోహికవాంఛాధీన మై యజ్ఞానావృ
త మైన హృదయమున కుత్తేజమును గల్గించుచున్నవి. ప్రాజ్ఞ
లు సావధానముగ బ్రతిచి యానందించెదరుగాక.

కృకజ్జిత

ఇటీవల నేను తెనాలినుండి గుంటూరునకు మోటారులో
పయనింపవలసివచ్చెను. ఆబస్సులోనే గుంటూరున కేగుచున్న
శ్రీ ఈదర పెంకటరావు పంతులుగారిని వారి బావమఱుదులు
పాలుట్ల పాలంకయ్యగారిని గలసికొనుటతప్పించె. చాలకాలము
క్రిందట నా ద్రావడీమానసంరక్షణ ముద్రణ సందర్భమున పం
తులువారితో నాకుఁగొంత పరిచయము కలదు గావున బర
స్పరకుశలప్రశ్నానంతరము నాచేరచింపఁబడి ముద్రింపఁబడియుం
డిన గంగాలహరీకావ్యమును వారి కొనఁగితిని. మీరే వినిపిం
పుడనిరి. కొన్ని శ్లోకములునువాని భాషాంతరీకరణములను విని
పించితిని. ఆనందించిరి ఇంకే మేని వ్రాసితిరా యనిరి. కలివిడం
బనము వైరాగ్యము సుభాషితరత్నమాల మున్నగున వము
ద్రితములనుచు నప్పుడప్పుడనేయున్న సుభాషితరత్నమాలను.

జూపితిని. అందుకుగొన్నిటిని వినిపింపుడనిరి. అచ్చటచ్చటఁజదు
వుచుండగనే గవ్యస్థానమునుజేరితిమి కార్యాంతరవృత్తిగ్రుఁడనై న
నన్ను పని తీరినవెనుక వారి పుస్తకశాలవద్ద కలుసుకొనగోరిరి.
తరువాత నీ గ్రంథముద్రణ కార్యకలాపము శ్రీ పంతులుగారి
సలసనే ప్రవర్తిత మైనది. రసికవతంసుల సామ్యోదారత ఇట్లే
యుండునుగదా ? మాతృభాషాభిమాన పోషకత్వములు
త్రోడునీడలైన మహితు లిట్టివార లింకను గలుగుటంబట్టియే
పాచీనసంస్కృతి కాంధదేశమునండికనుగొంత భవిష్యత్తు కల
దని యాశించవలసియున్నది. నిరాడంబరులు సారస్వతసేవా
తత్పరులునైన శ్రీవేంకటాచలపంతులుగారికి పాలంకయ్యగారికి
బరమేశ్వరుఁ డితోధికాయురారోగ్యైశ్వర్యములను బ్రసాదిం
చుచు నిరంతరము సారస్వతసేవయందప్రమత్తులను గావించుగాక

నా గ వ ర ప్పా డు,

నవంబరు 1951

ఇట్లు

బు ధ వి థే యు ఁ డు

మక్కపాటి వేంకటరత్నం.

ప్రార్థన

గీ॥ నీలకంఠుని రసన వర్ణితమస్త
గతుల నటియించినట్టి భారతికి నాదు
భద్రజిహ్వంచలము తాండవం బొసర్చు
నగునుగావుత వరనర్తనావసధయు.

మంగళాచరణము

ఉ॥ భూరిగుణాధ్య సూర్యజనపూజ్య
మనర్థము హృద్యకాంతివి
స్ఫార మభీష్టదాయకము భర్జితదుష్కలి
కల్పింబమంబు సం
స్కారమనోజ్ఞ మద్భుతము శాశ్వత మీ
కృతిరత్నహార మొ
ప్పారు విశిష్టవిశ్రుతి ననంత ననంతముగా
శివాద్యుతికా.

కృతి స మ ర్పణ ము

గీ॥ అమరభారతి నీలకంఠాఖ్యసుకవి
నిర్మితమిటును మామకాంధ్రీకృతమ్ము
కలివిడంబన మీ శతకరబుపేర్చి
శంకరాంఘ్రిషట్పదలాస్యజలజ మగుత.

క లి వి డం బ న ము

- శ్లో॥ న భేతవ్యం స బోధవ్యం
న శ్రావ్యం వాచినో నచః
ఝుశితి ప్రతివక్తస్యం
సభాసు విజగీషుభిః.
- „ అసమ్భ్రమో విలజ్జత్వ
మవజ్ఞా ప్రతివాదిని
హాసో రాజ్ఞః స్తనశ్చేతి
పంచైతే జయహేతవః.
- „ ఉచ్చే రున్ధోవ్య జేతవ్యం
మధ్యస్థశ్చే దవశ్శతః
పణ్డితో యది తత్తైవ
పక్షపాతాధిరోవ్యతామ్.
- „ లాభో హేతు ధానం సాధ్యం
దృష్టాస్తస్తు పురోహితః
అత్తోక్తక్షో నిగమన
మనుమానే వ్యయం విధిః.
- „ అభ్యాస్యం లజ్జమానేన
తత్త్వం జిజ్ఞాసునా చిరమ్
జిగీషునా హ్రీయం త్యక్త్వా
కాయః కోలాహలో మహాన్.

గీ॥ సభల విజయేచ్చ కలవారు సత్వరంబు
తవిలి ప్రత్యుత్తరం బీయఁ దగు నెకాని
యెదిరివాదంబుఁ జెవిదూర్చు పేని భీతి
నూను పేనియు బోధించు పేని తగదు.

౧.

గీ॥ సిగ్గుమాలుట తడఁబాటుఁ జెందకుంట
యెదిరి నవమానపఱుచుట సదసునందు
నవ్వుటయు భూమివిభుని వర్ణనమునేత
పరమజయహేతుభూత మీ పంచకంబు.

౨.

గీ॥ పండితేతరుఁ డగు మధ్యవర్తి యైన
బూకరించి జయంబును బొందఁదగును
అధికవిద్వాంసుఁ డైనచో నతనియందుఁ
బక్షపాత మారోపింపవలసియుండు.

౩.

ఉ॥ ఎంతయులాభమే ప్రకృతహేతువు ద్రవ్యముసాధ్య మింక శ్మ
స్తాంతక మాపురోహితుఁ డహర్నిశ మాత్మగుణోన్నతిస్తుతిక
తాంతుడుఁ గామియేనిగమనం బనమానములందు మేటి సి
ద్ధాంత మిదే కలిక సరసతం బరికించిన న్యాయవేదికిక, ర

గీ॥ చిరము సిగ్గరి యై యభ్యసింపవలయు
శాస్త్రతత్త్వవిజ్ఞానవాంఛాపరుండు
సిగ్గుమాలి జిగీషువు సేయవలయు
రిత్యోలాహలంబు మహత్తరముగ.

౪.

శ్లో॥ పాఠనై గ్రంథనిరూపణైః
ప్రతిష్ఠా తావదాప్యతే
ఏవం చ తథ్యవృత్పత్తి
రాయుషోఽస్తే భవేన్న వా.

„ స్తోతారః కే భవిష్యంతి
మూఖ్యస్య జగతీతతే
స స్తాతిచే త్వయం చ స్వం
కదా తస్యాస్తు నివృత్తిః.

„ వాచ్యతాం సమమోతీః
స్పష్ట మగ్రే భవిష్యతి
ఇతి పాఠయతాం గ్రంథే
కాఠిన్యం కుత్ర వత్తతే.

„ అగతిత్వ మతిశ్రద్ధా
జ్ఞానాభాసేన తృప్తతా
త్రయః శిష్యగుణాహ్యేతే
మూఖ్యాచార్యస్య భాగ్యజాః.

„ యది స క్వాపి విద్యాయాం
సర్వదాక్రమతే మతిః
మాన్త్రికాస్తు భవిష్యామో
యోగినో యతయోపి వా.

గీ॥ గ్రంథనిర్మాణ పాఠసక్రమములగుదు
నించుమించుగ కీర్తి లభించుగాని
అల్లునో కల్లనో? మేను గల్లునంత
కక్కటా! సత్యవిజ్ఞాన మల్పమేని.

౬

గీ॥ జడజనునిఁజేరి కొండాడఁ జాలువార
లీ జగద్వలయంబున నెవరు కలరు ?
తనకుఁ దా నేని స్తుతియించుకొనకయున్న
బరమ నిర్వృతి వాని కెప్పటికిఁగలుగు ?

౭

గీ॥ కాలము గతించుచున్నదిగాన మీఁద
చదువు మర్థంబు ముందట స్పష్టపడెడు
ననుచు నీరీతిఁ జదివించు నట్టిఁడునకు
గ్రంథమ౯ దేడ కఠినత గడలుకొనును ?

౮

కం॥ జడగురుని భాగ్యవశమున
గడలు కొనుకొ శిష్యునందుఁ గడుశ్రద్ధయు నొం
డెడ గతిఁగానమి జ్ఞానపు
గుడుసునఁ బరితృప్తి యనెడు గుణములు మూఁడుకొ ౯

గీ॥ అఖిలవిద్యలలో దేనియందు నేని
చొటవ చిక్కదు బుద్ధి కించుకయు నెప్పు
డప్పు డగు చున్న వారును మృవనిజనులు
మాఁగితికలొ! సంయములొ! యోగమార్గరతులొ!

- స్తో! అవిలమ్బేన సంసిద్ధా
మాన్త్రికై రాప్యతే యశః
విలమ్బే కమకాబాహుల్యం
విఖ్యాప్యానాప్యతే ధనమ్. ౧౧
- „ సుఖం సుఖిషు దుఃఖం చ
జీవనం దుఃఖశాలిషు
అనుగ్రహాయతే యేషాం
తే ధన్యాః ఖలు మాన్త్రికాః. ౧౨
- „ మావ దజ్ఞానతో మాన
మాచారోవా విలక్షణః
తావన్నాహత్మ్యరూపేణ
పయోవశ్యతి మాన్త్రికే. ౧౩
- „ చారా నిచార్య దైన్యజ్ఞైః
జ్ఞాత్తవ్యం భూభుజాం ఫలమ్
గ్రహచారపరిజ్ఞానం
తేషా మావశ్యకం యతః. ౧౪
- „ ఆయుః ప్రశ్నే దీర్ఘమాయుః
పాచ్యం మాహూతికై జ్ఞాన్తైః
జీవన్తో బహుమన్యస్తే
మృతాః ప్రత్యన్తి కిం పునః ౧౫

గీ. కార్యము ఘటించు నేని శీఘ్రముగ కీర్తి,
ఒడయు చున్నారు మాంత్రికప్రవరు తెలివి
నాలసిచినఁ గొనుచుందు రర్థనిచయ
మనయమును గర్మబాహుళ్యముచు వచించి. ౧౧

పె. సౌఖ్యవంతులైన జనులకు సౌఖ్యంబు
దుఃఖనంతులకును దుఃఖభరము
నెవరిచ్చే ననుగ్రహింపఁబడుచు నుండు
నట్టిమాంత్రికులె కృతార్థు లవని. ౧౨

గీ. సంతతాజ్ఞానయుతమాన మెంతదనుక
నతివిలక్షణ మాచార మై రహించు
మాంత్రికులయందు నయ్యది మహిమరూప
మగుచుఁ బర్యవసించెడు సంతదనుక. ౧౩

గీ. ఎసఁగు గ్రహచారవిజ్ఞాన మెందుచేత
కాలవేదుల కావశ్యకంబా; దాన
చారసమ్యక్విచారణ సలిపి వారు
ఫలము దెలుపంగఁ దగినది పార్థివులకు. ౧౪

గీ. అరయ మాహూర్తికుండు దీర్ఘాయు వనుచుఁ
బలుకవలె జీవితప్రశ్న కలిగినపుడు
బ్రదికె నేని సన్మానసంపద ఘటిల్లు
మడియుచో నాత డింకేమి యడుగఁజాలు? ౧౫

శ్లో సర్వం కోటిద్వయోపేతం
సర్వం కాలద్వయావధి
సర్వం వ్యామిశ్రమివ చ
వక్తవ్యం దైవచింతితైః ॥ ౧౯ ॥

„ నిధానానాం ధనావాప్తిం
ధనినా మధికం ధనమ్
బ్రువాణాః సర్వదా గ్రాహ్య
లోకై జ్యోతిషికాజనాః ॥ ౨౦ ॥

„ శతస్య లాభే తామూర్ఖం
సహస్రస్య తు భోజనమ్
దైవజ్ఞానా ముపాలమ్భ
నిత్యః కార్యవిపర్యయే ॥ ౨౧ ॥

„ అపి సాగరవయన్తా
విచేతవ్యా వసుస్థరా
దేశో హ్యరత్నిమాత్రోఽసి
నాస్తి దైవజ్ఞవజ్జితః ॥ ౨౨ ॥

„ పుత్ర ఇత్యేవ పితరి
కన్యకేత్యేవ మాతరి
గర్భా ప్రశ్నేషు కథయ
దైవజ్ఞో విజయీ భవేత్ ॥ ౨౩ ॥

గీ. అతయు దలంప గోటిద్వయాభియుతము
 నంతయుఁ దలంప గాలద్వయావధికము
 నంతయుఁ దలంప సమ్మిశ్ర మనుచు నిట్లు
 దైవచింతాపరులఁ చెప్పఁదగిన దెపుడు.

౧౬

గీ. కూటికేరకు ధనము చేకూరు ననుచు
 ధనికున కితోధికార్థాప్తి మానరు ననుచు
 సర్వదా పల్కచుంబయే సమ్మతంబు
 జ్యోతిషుకు వైన వారి కీ జగమునందు.

౧౭

గీ. విడము నిత్తురు శతము లాభించె నేని
 యిడద రన్నము వేయి చేపడిన యెడల
 కార్యవైముఖ్యమున నింక కాలవేది
 తలను వ్రాసినదే యెగతాళినేత.

౧౮

కం. శరనిధివేలా వలయిత

ధరణీచక్రంబునందుఁ దగ చింతింపన్
 దొరక దొక మూరెడయినన్
 ధర సాంవత్సరికవర్జితంబుగ నెచటన్.

౧౯

గీ. గర్భసంబంధ మగు ప్రశ్న కలిగినపుడు
 తండ్రికిం బుత్రుఁ డనుచును దనయ యనుచు,
 దల్లికిం జెప్పు నట్టికారాంతికుండె
 విడక మ్రోయింప వలఁతి యా విజయభేరి.

౨౦

- శ్లో॥ వైమిత్తికాః స్వప్నద్రుశో
దేవతోపాసకా ఇతి
నిసగళాత్రవః సృష్టా
దైవజ్ఞానా మమీ శ్రయః ॥ ౩౦
- ॥ వారా నేచి ద్గ్రహా నేచి
తేచి ద్దృష్టాణి జానతే
త్రితయం యే విజానన్తే
తే వాచిస్సతయః స్వయన్తే ॥ ౩౧
- ॥ స్వప్నే సాధ్యరోగైశ్చ
జన్తుభి నాన్తి క్షున
కాతరా దీఘకరోగాశ్చ
భిషబా భాగ్యహేతవః ॥ ౩౨
- ॥ నాతిధైర్యం ప్రదాతవ్యం
నాతిభీతిశ్చ రోగినే
వైశ్చిన్యాం నాదిమే దానం
వైరాస్యాదేవ నాన్తి మే ॥ ౩౩
- ॥ జేష్యస్త్ర యథాకామం
సభ్యస్త కతినం నదేత్
అగోగ్నం వైద్యమాహత్యా
దన్యధాత్వ మసభ్యతః ॥ ౩౪

గీ. స్వస్థవిదులు నైమిత్తికశాస్త్రపరులు
దేవశోపాసకులు సనం దివురు ముపుర
సహజశత్రువులుగ సృష్టినలిపె నొర
త్యోతిషికులకు వారిజసంభవుండు. ౨౦

కం. వారముల నొక్కరుండును
దారల నొక డొకడు గ్రహవితానము నెఱుంగు
వారములు తారలును గ్రహ
వారిము నెవఁ డెఱుంగు వాఁడు వాచస్పతియే. ౨౧

గీ. స్వస్థులు నసాధ్యరోగు లౌ జనులవలన
నర్థము లభింపజోదు రవ్వంత యైనఁ
గాత్రులు దీర రోగులు గలుగుచుంట
వైద్యులకు భాగ్యహేతువు వసుధలోన. ౨౨

కం. అతిధైర్య మేని భయసం
భృతి నేనియుఁ గూర్చుబోల దేలన నిశ్చిం
తతచేఁ దొల్లంట నిరా
శతచేఁ దుది రోగి ధనము జార్పఁడుగానె. ౨౩

గీ. జౌషధం బేదియే నీయ నగునుగాని
పథ్య మతికఠినంబుగాఁ బలుకవలయుఁ
గుడిరెనా వైద్యమహిమ యాఁ గుదురకున్నఁ
బద్ధురోపంబుగాఁ దుదిం బరిణమించు. ౨౪

- శ్లో॥ నిదానం రోగరామాని
సామ్యాసామ్యే చిత్తితన్
సహమ పృథదేక్ష్యన్తి
రోగిణః సదనే స్త్రియః ॥ ౨౬
- ,, జృంభమాణేషు రోగేషు
మ్రుమమాణేషు జన్తృషు
రోగతత్త్వేషు శనకై
వ్యుత్పద్యంతే చికిత్సకాః ॥ ౨౭
- ,, ప్రవతనాథా మారమ్భే
మథ్యే త్వేషధ హేతవే
బహుమానాథా మస్తేచ
జీహీషాన్తి చికిత్సకాః ॥ ౨౮
- ,, లిప్తమానేషు వైద్యేషు
చిరా దాసాద్య రోగిణః
దాయాదాః సమ్ప్రరోహన్తి
దైవజ్ఞా మాన్తికా అపి ॥ ౨౯
- ,, రోగస్యోపక్రమే సాస్త్యైః
మథ్యే కించి ద్ధనవ్యయమ్
శస్తై రనాదరః శాస్త్రైః
స్నాతో వైద్యం నపశ్యతి ॥ ౩౦

రోగముపేరు నిదానము

సాగినవిధ మంతదనుక చనిన చికిత్సా

భాగము విశద మొనర్తురు

రోగి నివాసమునఁగల సరోరుహనేత్రత్. ౨౬

వివిధగతుల రుజల్ విజృంభించుచుండఁ

బ్రాణికోటులు జీవముల్ బాయుచుండ

నైద్యులు విదగ్ధులగుచున్నవారు రోగ

తత్త్వనిర్ధారణమున నిదానముగను. ౨౭

ప్రథమమందుఁ బ్రవర్తనార్థం బటంచు

మధ్యమధ్యను వలసిన మందుల కని

అంతమున బహుమానార్థ మనుచు నిల్లు

ధనము గిలుబాడుదురు చికిత్సకులు ధరణి. ౨౮

అర్థలిప్సమాను లై భిషగ్వరు లెల్ల

చిరము రోగిచెంతఁ జేరియుండఁ

బ్రభవ మగుచునున్నవారు దైవజ్ఞులు

మాంత్రికులును జ్ఞాతిమండలముల్. ౨౯

సాంత్యనము నల్పుదురు రోగసంభవమున

నడుమ వెచ్చించుచుండ్రు ధనంబు సుంత

శాంతియందు ననాదృతి నల్పుచుండ్రు

స్నాన మైన నైద్యుని ముఖ మేసిఁ గనరు. ౩౦

శ్లో॥ దైవజన్మం మాన్సికతా
 వైషజ్యం చాటుకొనన్
 ఏకైక మథకాలాయ
 దిత్రయోగస్తు ముఖ్యం.

10

” అన్యతం చాటువాదశ్చ
 ధనయోగో మహానయన్
 సత్యం వైదుష్యమిత్యేష
 యోగో దాన్త్ర్యకారణః.

11

” కాత్యాయన మవిశేషత్వం
 కాశకాణ్డ్య మవివేకతా
 సవకం మాజకాన్తి కవయః
 శాలీనాః ముష్టికింబ్కురాః

12

” స కారణ మపేక్షస్తే
 కవయః స్తోతుముద్యతాః
 కించిదస్తువతాం తేహం
 జిహ్వ పురపురాయతే.

13

” స్తుతం స్తుతం కవయో
 న స్వతో గుణదశినః
 కీటః కశ్చి దలినాకామ
 కియతీ తత్రనణానా.

14

- గీ. జ్యోతిషంబును నుంతశాస్త్రప్రసక్తి
చాటుకొశలమును భేషజంబు తలచ
నొకఁ డొకం డిర్ధలాభము నొదవజేయు
రెండఁ మూఁ డొక్కచోఁ గూడియుండు తురిది. ౩౧
- గీ. అన్యతమను జాటువాడము ననెడు రెండు
గొలఁదమీటిని ధనయోగములు ధరితి
నమలనై దుష్టసత్త్వము లనెడు రెండు
గాఢదారిద్ర్యనిరణయోగంబు లరయ. ౩౨
- గీ. భీతి నేనియుఁ బృథుదున్వీసీతి నేని
బుధురాజ్ఞానకృపాభానముని నేని
ఊచముట్టగఁ బోఁగొట్టు చున్నవారు
కరము శాలీరముప్పికంకరులు కవులు. ౩౩
- గీ. పొగడ నుద్యుక్తు లగు కవిపుంగవులకు
కారణగణంబు లాపేక్షకములు గావు
ఇంచుకం తేనిఁ బొగడని యెడల వారి
కనవరతమును బురపురలాడు జిహ్వ. ౩౪
- గీ. స్తుతమునే స్తుత మొనరించు చుండ్రుగాని
కవినరుల్ గుణధర్మనుల్ గారు స్వయము
కలదు తుమ్మెద యనుకీటకం బొకండు
ప్రబలముగ దానిగుఱిఁచి వర్జననుదేలి. ౩౫

శ్లో॥ ఏకైప కవితా పుంసాం
గ్రామా యాశ్వాయ హస్తీ
అస్తతోఽన్నాయ వస్త్రాయ
తామూలాయ ప్రకల్పతే.

౩౩

“ శబ్దాఖ్య మపరంబ్రహ్మ
సందర్భేణ పరిష్కృతం
విక్రీయతే కతివయై
నృణామైవ వికాసయ్యతే.

౩౪

“ వణియంతి సరాభిసా
న్వాణీ లభ్యాపి యేజనాః
లభ్యాపి కామధేయం తే
లాజ్ఞతే వినియజ్ఞతే.

౩౫

“ ప్రశంసంతో సరాభిసా
ప్రేలసంతోఽన్యధాన్యధా
కథం తరస్తు కవయః
కామపారమ్య వాదినః

౩౬

“ యత్సందర్భే యనుష్టభే
యద్యజ్ఞే నిభృతం మనః
సమాధేరసి తజ్జ్యాయః
శక్కురో యది వణ్యాతే.

౩౭

గీ॥ ఆరయఁ గనిత్య మొక్కండె పూరుషులకు
 గ్రామముల నేని నుదగజస్తామ మేని
 రథ్యముల నేని యన్నవస్త్రముల నేని
 విడము నేనియుఁ దుదకు కల్పింపజాలు. 31

కం. సందర్భపరిపక్వతే మై
 పొంగున శబ్దాఖ్య నుపరిమళం బ్రహ్మాంబు
 గొందఱు విప్రయపిల్లచు
 నుందురు పెర వమ్మునేయు చుండెడు సకల. 32

గీ. సత్యవాణి నెలర్చియు సత మనార్య
 సమితిఁ బ్రణుతి మొనర్చు కేజనులు వార
 లమర భేనువు లభియింప నై నయేని
 ముదముతోడతఁ గాడి గట్టుదురు దాని. 33

గీ. తివిరి కీర్తింతు నరనానుభేయధరుల
 స్నేహముగ దుచ్చరింపగముల్ సలుపుచుండ
 కానుపారవ్యవాదుల కవిజనమ్ము
 లెటులు దరియింప నేర్తురో యెఱుంగరాదు. 34

గీ. ఎట్టి సందర్భమున నేని యెట్టి వ్యంగ్య
 వర్ణనంబున నే నెట్టివాత నేని
 నిందుమున నేని నెట్లును నెట్లును నెట్లును
 నేని మదియె సమాధికన్న. 35

- శ్లో॥ గృహిణీ భగినీ తస్యాః
శ్వశు రౌ స్వాల్ ఇత్యసి
ప్రాణినాం కలినా స్మృత్యాః
పబ్బప్రాణా ఇమేపరే. ౪౧
- „ జామాతరో భాగినేషూ
మాతులా దారబంధవాః
అజ్ఞాతా ఏవ గృహిణాం
భక్షయన్త్యాఖువ దృపే. ౪౨
- „ మాతృలస్య బలం మాతా
జామాతు నుహితా బలమ్
శ్వశురస్య బలం భాయాః
స్వయమే పాతిథే బలమ్. ౪౩
- „ జామాతు వాక్రతా తావత్
యావ చ్ఛాలస్య బాలతా
ప్రబుధ్య మాత్రే సారల్యం
ప్రబుధ్యేస్మి న్పలాయనమ్. ౪౪
- „ భాయాః జ్యేష్ఠా శిశుః స్వాల్
శ్వశ్రూః స్వాతంత్య్రవహిని
శ్వశురస్తు ప్రవాసీ చ
జామాతు భాగ్యకారణమ్. ౪౫

గీ॥ ధరణిజనులకు భార్యయుం దాని భగిని
లత్తమామలు శ్యామలకుం డనఁ దనర్చు
నేవుర సృజించెఁ గలి నిజాహీనధీః ప్ర
భావమున నపరప్రాణపంచకముగ. రగ

గీ॥ ఆల్లుండ్రు మాతులులు మే
నల్లుండ్రును భార్యవంక కగు చుట్టంబుల్
గుల్ల యొసర్తురు గృహిగృహ
మెల్లఁ గు నష్టతథంగి నెలుకలువోలె. ర౨

కం. తనజనని మేనమామకుఁ
దనకొమరిత యల్లునకును దన శ్వశువునకు
దనభార్యయు నతిధికి స్వయ
మును విషయగ్రహణమందుఁ బూర్ణబలంబుల్. ర౩

గీ॥ తలఁప నల్లుని వ్రకవర్తనము లెల్ల
మఱది బాల్యంబుదనుకనే మఱది తెల్విఁ
గనుచునుండఁగ సరలతఁ గ నెడు తెల్వి
నెనయఁగా నల్లుఁ డొగిఁ బలాయన మొసర్చు. ర౪

గీ॥ భార్యయే తొలికాన్పు ప్రవాసి మామ
పిన్నవయసున జెలువారుచున్న మఱదు
లత్తగారు స్వతంత్రురా లగుట తలఁప
నల్లునకు భాగ్యదేవతాస్వాగతంబు.

- శ్లో॥ భూషణైః పాసనైః పాత్రైః
పుత్రానా ముపలాంబనైః
సకృదాగచ్ఛ గచ్ఛన్తి
కన్యా నిర్మాణప్రీతి మ్స్థిరమ్.   ౪౬
- ” గృహిణీ స్వజనం వక్షి
శుష్కహారం మితాశనమ్
పతివత్యోంస్తు బహ్వశీ
క్షీరపాం స్తస్కరా నపి.   ౪౭
- ” భార్యా ద్వే పుత్రశాలిన్యా
భగినీ పతివజ్ఞతా
అశ్రాన్తకలహానామ
యోగోఽయం గృహమేధినామ్.   ౪౮
- ” భార్యా ద్వే బహవః పుత్రా
దారిద్ర్యం రోగసమృద్యః
జీర్ణా చ మాతాపితరా
వేక్షేకం నరకాధికమ్.   ౪౯
- ” స్మృతే సిద్ధన్తి గాత్రాణి
దృష్టే ప్రజ్ఞా వినశ్యతి
అహో మహదిదంభూతం
ఉత్తమకాభి శబ్దితం.   ౫౦

గీ॥ వస్త్రములు భూషణములు పాత్రము లని
తనదు సంతాన సముపలాలనము లనుచు
నూచనుట్టుగఁ బితృగృహం బూడ్చివైచు
నర్దుదుగా వచ్చిపోవుచు నాడుపడుచు. ౪౩

గీ॥ తనదు సంబంధులను మితాశనులు శుష్క-
హోధు లనుచును బెడిమిటి కైనవారు
తిండిపోతులు దొంగలు కొండెగాండ్రు
ననుచుఁ బ్రకటించుచుండు బ్రత్యహము గృహిణి. ౪౪

౧౦. సుతవతులు భార్య లిర్దురు
బలివర్జిత యైన యాడువడుచు కలుగుసే
మితిలేని కలహయోగము
సతతంబు గృహస్థునకు విచారణసేయ్. ౪౫

గీ॥ భార్య లిర్దురు పుత్రులు ఒహుతరంబు
విడువ కలయించు రోగంబుఁ బేదఱికము
కరము ముదుసభ్యు జనకు లొకానొకండె
దారుణము లైన నరకబాధలను మించు. ౪౬

గీ॥ తలఁపునకు వచ్చినంత గాత్రము వడంకు
గనులఁ బడినంత బుద్ధి యెల్లను నశించు
జగతి నీ యుత్తమస్థాభిశబ్దితంబు
ఘోరభూత మ దెంతటి దారుణంబో ? ౪౭

శ్లో॥ అస్తకోపి హి జన్మానాం
అస్తకాల మచీక్షతే
న కాలనియయః కశ్చ
దుత్తమణాస్య వివ్యతే.   ౧౭౧

,, న పశ్యామో ముఖేనంస్తాం
న పాశం వా కరాజ్చలే
ఉత్తమణా మవేక్ష్యేన
తదా ఘృద్విజతే మనః   ౧౭౨

,, శత్రౌ సాన్త్వం ప్రతీకారః
సర్వలోకేషు భేషజం
మృత్యో మృత్యుంజయభ్యానం
దారిద్ర్యేతు న కింజన.   ౧౭౩

,, శక్తిం కరోతి సంచారే
శీతోష్ణే మర్షయత్యపి
దీపయ త్యుదరే వహ్నిం
దారిద్ర్యం పరమాపదం.   ౧౭౪

,, గిరం స్థలంతి మిలంతి
దృష్టిం పాదా వినంస్తుతా
ప్రోత్సాహయతి యాజ్ఞాయాం
రాజాజ్ఞేన దరిద్రతా.   ౧౭౫

గీ॥ అంతకుఁడైన జంతఃసంహరణమునకు
సంతకాల మకేక్షించు నవనియందు
గాలనియమము నఁ జేసి గానరాదు
ప్రాణులను నేచ నప్పలవాని కకట!.

గీ॥

గీ॥ కఠినదఃప్రాకరాశంబుగాదు ముఖము
కరమునందు బాశంబును గలుగ దైన
నధిక మగుభీతి చిత్తము నావరించు
నుత్తమర్థుని గనినంత యొక్కపెట్ట.

గీ॥

గీ॥ వైరిజనములఁ దేర్చ సాంత్వనము గలదు
నకలరుజల నడంప నౌషధము గలదు
మృతిఁ దొలంప మృత్యుంజయస్సృతియు గలదు
కట్ట! లేమికిఁ బ్రతికృతి కలుగ దెచట.

గీ॥

గీ॥ శక్తి గలిగించు మిగుల సంచారమందు
బాధకీర్ణోష్ణములు సహింసంగఁజేయు
జాతరాగ్ని కుద్దీపన సంఘటించు
నవని దాఁద్ర్యమే పరమాషధంబు.

గీ॥

గీ॥ నడలఁ దటఁగఱు దృష్టిమాంద్యము ఘటించు
బలుకునుడికారమనఁ దొట్రుపాటఁ గూర్చు
గతము యాచననీయఁ బ్రోత్సహపరచు
నకట! శేడటికంబు రాజాజ్ఞవోలె.

గీ॥

- స్తో|| జీయన్తి రాజవిద్యేషా
జీయన్ స్త్వవిహితాన్యసి
ఆకించన్యబలాఘ్వానాం
అన్తతోఽశ్మాసి జీయన్తి.
- నాన్యవోరా న పిశునా
న దాయాదా న పార్థివాః
దైన్యం రాజ్యాదపి జ్యాయో
యది తత్త్వం ప్రబుధ్యతే.
- .. ప్రకాశయ త్యహంకారం
ప్రవతన్యతి తన్కరాన్
ప్రోత్సాహయతి దాయాహం
లక్ష్మీః కించి దుపథితా.
- .. విడన్బుయన్తి యే నిత్యం
విడగ్ధాన్ ధనినో జనాన్
తయేవ తు విడన్బుయన్తి
శ్రియాః కించి దుపేక్షితాః
- .. ప్రామాణ్యబుద్ధిః ప్రోతేషు
దేవతాబుద్ధి రాత్మని
కీటబుద్ధి మౌనుష్యేషు
నూతనాయాః శ్రియాః ఫలమ్.

గీ॥ వేగ జీర్ణించు రాజవిద్యేష మైన
నవిహితము లైన సత్కర మరిగిపోవు
సభకదారిద్ర్యబలునకు నది యిదేల
జీర్ణ మయిపోవునుమి గండశీలలె ఘోస.   ౧౬

గీ॥ రాజ్యమునకన్న మిన్న యై పూజ్యమైన
తత్త్వము నెరింగికొన్నచో దన్యులేని
జ్ఞాతు లేనియు మరి కొండెకాండ్రు నేని
యవనిపులు నేని లేరు దైన్యమును లేదు.   ౧౭

గీ॥ ప్రకటనము జేసెడును సహంభావభరము
నెలమి తస్కరులను బ్రవర్తిలగఁ జేయుఁ
బ్రోత్సహించు దాయాదసమూహములను
సిరి యొకానొకచోట నిల్పిన రవంతి.   ౧౮

కం. సువిశారదు లగు ధనిక
ప్రవరుల వంచించు నెవఁడు బ్రత్యహ మతఁడే
తనిలి విడంబింపంబడు
నవని నుపేక్షాభీయక్త యగు సిరిచేతకా.   ౧౯

గీ॥ పొగడికలయందును బ్రమాణబుద్ధి నుంట
తాన దైవంబుగా మదిం దలంచుచుంట
జనులఁ గీటంబు లట్టులం గనుచు నుంట
నవనవశ్రీఫలంబు లెన్నంగ ధరణి.   ౨౦

శ్లో॥ శృణ్వంత ఏవ పృచ్ఛంతి
పశ్యంతోపి నజానతే
విడమ్బునాని ధనికాః
స్తోత్రాణిత్యేవ మన్యతే .

౬౦

,, ఆవృత్య శ్రీమ జేనాన్ధా
నన్యోన్య కృతసంవిదః
స్వేరం హసంతి పార్శ్వస్థా
బాలోన్మత్త పిశాచవత్ .

౬౧

,, స్తోత్రవైః స్తూయశే నిత్యం
సేవసీయైశ్చ సేవ్యతే
న బిభేతి న జిహ్వాతి
తథాపి ధనినోజనః

౬౨

,, క్షణమాత్రం గ్రహ వేదో
యామమాత్రం సురామదః
లక్ష్మీమదస్తు మూఖాణా
మాదేహ మనువతః శే .

౬౩

,, శ్రీ మాన మధమానం వా
చేష్టిత్వా వినివతః తే
వికారస్తు తదార్థం
నిత్యం లశునగంధవత్ .

౬౪

గీ॥ వినుచు విననట్లే నటియింతు కనుచు నైనఁ
దెలియున ట్లుండ్రు ధనికు లాత్మీయపృథువి
డంబనఁబుల నైన నిక్కంబు లైన
పొగడికలుగ నె మదిఁ దలపోయు చుండ్రు. ౬౦

గీ॥ వడిఁ బరస్పరమును గూడఁబలికికొనుచు
బిట్టు ధనమదిరాంధునిఁ జాట్టు ముట్టి
బాలు బున్నత్తులును బిశాచాళివోత
పరిహసించుచు స్వేచ్ఛగాఁ బార్శ్వచరులు. ౬౧

క॥ సేవ్యుల సేవం గొను స్తో
తవ్యుల సన్నతుల నలరుఁ దత్పరుఁ డగుచుక
ద్రవ్యేశుఁ డిట్టు లయ్య న
భవ్యుడు భీతిలఁడు సిగ్గుపడఁడును గట్టా! ౬౨

గీ॥ వెలయు ఊణమాత్రముగ గ్రహవేశకంబు
యామమాత్రం బెసంగు సురామదంబు
మూఢజనులకు ధనసముద్భూతమదము
దేహము గలంతకాలముం దీట దకట. ౬౩

క॥ సిరి మాన మర మానమె
పరిచేష్ట యొక్క తొలఁగు పరమవికార
స్ఫురణము తజ్జన్యము సు
ధీర మగు వెల్లుక్కఁ బోవున నెపుడక. ౬౪

- శ్లో॥ కన్యో మనః కోద్రవతో
హృది తామూలజో మనః
లక్ష్మీమదస్తు సవాక్ష్మ్యే
పుత్రదారముఖేష్వసః.
- “ యత్ర తాసీదప్తివా లక్ష్మీ
స్తత్రోన్మాదః ప్రవతతామో
మలేఽప్యనతర త్యేషు
కుస్తాపస్మారవత్ కథమి.
- “ విభతః భృత్యా స్థనికో
దత్తాం వా దేయమర్థిషు
యావద్వ్యాచకసాధమ్యం
తావల్లోకో నమృష్యతి.
- “ అథ్యాపయన్తి శాస్త్రాః
తృణీకువన్తు పక్షితాన్
విస్మరయన్తి జాతిం న్వాం
వరాటాః పంచసాః కశే.
- “ ధనభాగోహి లోకస్య
సింశునైరేవ ధాయేత్
కథం తే తం లభూకతుం
యతస్తేఽపరథా స్మృతః

గీ॥ గవమునందగుడు కొఱ్ఱగింజల మదంబు
శుంచుకొను హృదయంబు దాంబూలమదము
పుత్రదారముఖం బుగా గాత్ర మెల్ల
పులుముకొని పోవు ధనముదూతమదము. ౨౧

గీ॥ ధన మెచటనుండె నెటఁ గూడికొనుచు నుండె
నెచట నున్నాదము బ్రావృద్ధ మగునుగాక
చటులతరకష్టమును నసస్మార మట్లు
కులమునంతకు నెటు చుట్టుకొనుచు నుండె. ౨౨

గీ॥ ధనికుఁ డధుల కేదగుదాని నిచ్చు
గాక భృత్యుల పోషించుగాక వాని
కర్థిసాధర్మ్య ములనడు సంతదనుక
ఇంచుకం తెని జగము సహింసఁబోదు. ౨౩

గీ॥ సతత మధ్యానము నేయు శాస్త్రచయము
నిరతమును బండితులను దృఢీకరించు
స్వీయ మగు జాతిసైతము విస్మరించు
గవ్య లైదాము చేతిలోఁ గలిగె నేని. ౨౪

గీ॥ ధామశీర్ఘ్నిఁ గల ధనభార మెల్ల
విభనులే మోయుచున్నారు విడువ కెప్పుడు
అదియ కాకున్న వారి కీ యర్థభార
మహిమగల గొప్పమోక్షము మేల? ౨౫

- శో॥ శ్రమానుమాపం పిశునే
కిముపక్రియతే నృపైః
ద్విగుణం త్రిగుణం చైవ
కృతాంతో లాలయిష్యతి. 20
- ,, గోకణే భద్రకణే చ
జహి దుష్కమనాశనః
రాజకణేజపః సద్యః
సవకమవిదాశనః 21
- ,, న స్వాధ్యాయం కించి దిద్ధిస్త
స ప్రేయస్తే చ కేనచిత్
పరాధేషు ప్రవతేస్తే
శతాః సర్తశ్చ తుల్యవత్. 22
- ,, కాలాస్తరే హ్యనధాయ
గృధ్రో గేహోపరిధితః
ఖిలో గృహసమీపస్థః
సద్యోఽనధాయ దేహినామ్. 23
- ,, శుష్కోపవాసో ధమేషు
భేషజ్యేషు చ లజనమ్
జపయజ్ఞశ్చ యజ్ఞేషు
రోచతే లోభశాలినామ్. 24

గీ॥ త్రిగుణమో ద్విగుణఁబా పరేతపరీయో
కలుగుఁజేయఁచు లాలింపఁ గలుఁడుగాని
కొండెగాండ్ర పరిశ్రమకు న్నమఁబు
స్థలము పార్థివు లే మీయఁ గలుగువాడ? 20

గీ॥ క్రమత గోకర్ణ భద్రకర్ణములయందు
సలుపు జపము దవ్కుర్మనాశం బొనర్చు
రాజకర్ణఁబునం దైన యా జపంబు
సర్వ కర్మక్షయము నేయఁజాలు నపుడె. 21

గీ॥ స్వార్థమును గోర నినుమఁత యైనయేనిఁ
దవిలి ప్రేరేపఁబడుటలే దెవనిచేత
శతలు సద్గణమట్టులే సమముగాఁ బ
రార్థమున కై ప్రవర్తింతు రహరహఁబు. 22

గీ॥ గ్రద్ద గేహూ పరిస్థితిం గనిన డగుఁచుఁ
జెలఁగి కాలాంతరమునందు జేటఁగూర్చు
ఖలజనుం డారయ గృహంతికన్దుఁ డగుఁచుఁ
దక్షిణంబ దురంతాపదను ఘటించు. 23

గీ॥ తలఁప తుష్కోపవాసంబు ధర్మములను
జపనవనకర్మరచన యజ్ఞఁబులందు
లంఘనం బొపధముల వాలాయ మెపుడుఁ
గోరఁ బడుచున్నయది లుబ్ధకోటిచేత. 24

- భూః! తిం వత్సతీతి ధనిశో
యావదుద్విజతే మనః
తిం వత్సతీతి లుబ్ధోఽను
తావదుద్విజతే తతః.
- సనః మాతిధ్య శాస్త్రాధికారి
సాక్షాత్కువన్తి లోభినః
భిక్షాకవల మేకైకం
యేహి పశ్యన్తి మేరునత్.
- ధనపాలః పిశాచో హి
దత్తే న్యామిన్యవప్తే
ధనలుబ్ధః పిశాచస్తు
న కస్మైచన దిత్సతి.
- దాతారోధిభిగధ్యహన్తి
దాతృభిః పున రధిగమః
కత్వైకమన్యతీనఃరా
దహో! నిమోన్నతం కియత్.
- స్వస్మిన్నసతి నాథాస్య
రక్షకః సమ్భవేదితి
నిశ్చిత్యైవ స్వయమహి
భుక్తైః లుబ్ధః కథిజ్ఞస.

గీ॥ అరవంతుని యాచించునప్పు డాతఁ
డేమని నొ యంచు భీతివహించుఁ బేద
యాచకునిఁ గాంచిలోభియు నట్లె భీతిఁ
గొను నతం డేమి యడుగునో యని తలంచి. 24

గీ॥ అర్థలోభు లాఢ్యశాస్త్రార్థ మెల్ల
నుర్విఁ బ్రత్యక్ష మొనరింపు చున్నవారు
బిచ్చపుంగడి యొకఁడొకం డిచ్చలోనఁ
గాంచనాచల సదృశంబుగాఁ దలంచి. 25

గీ॥ సతత నిధిరక్షకము పితాచఁబు స్వామి
వచ్చుచోఁ దక్షణమ దాని నిచ్చివైచు
ననని ధనలుబ్ధము పితాచ మెవని కేని
యెప్పుడే దృఢ మేని యీ నొప్పికొనదు. 26

గీ॥ అరు లర్థించి రిపు డాధ్యు లై నవారి
నాధ్యు లొకయప్పు డర్థింతు రర్థిజనుల
కర్తృ కర్మ వ్యతీహారకమనఁజేసి
పుడమి నిమోన్నతంబు లేర్పడెడు నార! 27

గీ॥ తాను జీవింపకున్నచోఁ దప ధనమ్ము
వనయఁజును గాఁచువాఁ డుండఁ డని తలంచి
యేనుమీ దేహభారణ కెంతవలయు
సంతమాత్రంబుగా లుబ్ధుఁ డాహరించు. 28

- శ్లో॥ ప్రస్తావ్యమానః ప్రవిశే
ప్రతిష్ఠేత్తు దినేన
విదితానున్దిశేష్వఘ్నం
స్తిస్తాతు గతిభిశ్చిరమ్. ౮౧
- ,, ప్రదీయతే పినుష్కేకం
కవౌ దశ నటే శతమ్
సహస్రం దామ్భికే లోకే
శ్రోత్రీయేతు న బిజ్జన. ౮౨
- ,, ఘటకం సమ్యగారాధ్య
వైరాగ్యం సరణం వహేత్
తావదథాః ప్రసిద్ధ్యన్తి
యావచ్ఛాపల మావృతమ్. ౮౩
- ,, ఏకతః సహ-శాస్త్రాణి
తులనీకాష్ట మేకతః
వక్తవ్యం కిచ్చి ద్విత్యుక్తం
వస్తుత స్తులనీవరా. ౮౪
- ,, విస్మృతం బాహునీదం
తులన్యః పఠతాగుణాన్
విశ్వసమ్మోహినీ విత్త
దాయినీతి గుణద్వయమ్. ౮౫

గీ॥ అతిథి చిర ముండఁదలఁచిన యట్టివాఁడు
పయన మగుచుఁ బ్రవేశించి ప్రత్యహంబు
వాయనము గట్టె పిల్లి కన్నడియె ననుచుఁ
జిత్ర మగువిఘ్నములు గూర్చి చెప్పవలయు. ౮౦

గీ॥ పండితున కొక్కరూప్యంబు పది సుకవికి
నటునకు శదంబు ద్వాంభికునకు సహస్ర
మిచ్చికేల్కొండు రా పాప మేమొ శ్రోత్రి
యునకుఁ దృణ మీరు వేడవచ్చినను నరులు ౮౧

గీ॥ ఘటకు నొకని నారాధించి కరముపరమ
మైన వైరాగ్యము నటించి రేని వారి
కర్థనిచయము సంతృప్త మగుచునుండు
నెంతకోరిక కలుగునో యంతకంత. ౮౨

గీ॥ ఒనరఁజూడ శాస్త్రము లెల్ల నొక్కయెత్తు
ఒక్కటియుఁ దులసీశాస్త్ర మొక్కయెత్తు
చెప్పవలసిన సుంతవిశేష మల్ల
తులసియే శ్రేష్ఠతమ మని పలుకవలయు. ౮౩

గీ॥ తులసి గుణవర్ణనంబును సలుపునపుడు
బాహులుం డెడ విస్మయింపంగఁజూలు
విశ్వసమౌహినియొక్కావృత్తి దాత్రి
య నెడు దాని గుణద్వయంబును వచింప. ౮౪

- శ్లో॥ కాపీనం భసితాలేపా
దభా రుద్రాక్షమాలికా
మకానమేకాసికాచేతి
మూఖానుజీవనాని షట్. ౮౬
- ,, వాసః పుణ్యేషు తీర్థేషు
ప్రసిద్ధస్య మృతో గురుః
అధ్యాపనావృత్తయశ్చ
కీర్తనీయా ధనాధిభిః. ౮౭
- ,, మంత్రధ్రంశే సమ్ప్రదాయః
ప్రయోగశ్చ్యుతసంస్కృతౌ
దేశధర్మస్త్వ నాచారే
పృచ్ఛతాం సిద్ధముత్తరమ్. ౮౮
- ,, యథా జానంతి బహవో
యథా వక్ష్యంతి దాతరి
తథా ధర్మం చరేత్సర్వం
న వృథా కింఞ్చి దాచరేత్. ౮౯
- ,, సదా జపవతో హస్తే
మధ్యేమధ్యేక్షిమీలనమ్
సర్వం బ్రహ్మేతివాదశ్చ
సద్యః ప్రత్యయ హేతవః. ౯౦

గీ॥ అనయము విభూతిపూత దర్శాననంబు
గాఢరుద్రాక్షమాల లేకాశికయును
మానముద్రావ్రసక్తి కావీన మనెడు
నాటు సంజీవనములు మూర్ఖాగ్రణులకు.. ౮౬

కం॥ తనగురుఁడు మృతుఁడు మహితుం
డనుటయుఁ దాఁ దీర్థవాసి ననుటయు నధ్యా
పనవృత్తి నడుతు ననుటయు
ధనసంపాదకున కివి విధంబులు ధరణికి. ౮౭

గీ॥ తవిలి మంత్రచ్యుతిఁ సంప్రదాయ మనుచు
వికలసంస్క్రియను బ్రయోగభేద మనుచుఁ
దగ ననాచారమును దేశధర్మ మనుచు
ననవలయుఁ దక్షణం బొరు లడిగి రేని. ౮౮

గీ॥ ద్రవిణకాంక్షితుఁ డెలమి నే ధర్మ మైన
బహుజను లెఱుంగునట్లులు వారు దాత
చెంతఁ గొండాడునట్లు రచింపవలయుఁ
గాని వ్యర్థంబుగ ఘటింపఁగాదు దేని. ౮౯

గీ॥ నిరతజపపటవహనంబు కరమునందు
నయనముల నఱమోడ్చుట నడుమనడుమ
అఖిలమును బ్రహ్మమయ మిదం బనుచు నుండు
టప్పడప్పుడ ఫలకారు ఎఱనియందు. ౯౦

- ३३॥ ఆమధ్యాహ్నం సదీవాహః
సమాజే దేంతాచానమ్
సతతం సుచివేషశ్చే
త్యేతద్దంభస్య నిరతిమ్.
- ३३ తావద్దీఘకం నిత్యకమక
యావత్స్వద్ద్రుమృమేళనమ్
తావత్సంక్షిప్యతే సనకం
యావద్ద్రుపా న విన్యతే.
- ३३ ఆనందభాష్పరోమూతా
యస్య స్వేచ్ఛావశంనదౌ
కిం తస్య సాధనై రన్యైః
కింకరాః సజకపాధికవాః
- ३३ దణ్ణ్యమానా విశువకస్త
లాల్యమానా తత స్సరామ్
దుజ్జనానా మతోన్యాయ్యం
మారాదేవ విసర్జనమ్.
- ३३ అదాన మీషద్రానం చ
కించితోక్తసాయ దుర్ధియామ్
సంపూణకదానం ప్రకృతి
నికరామో వైరకారణమ్.

గీ॥ తలఁప మధ్యాహ్నమునదాక జలనివాస
మనయము సమాజమున దేవతార్చనంబు
సతతపరిశుద్ధ వేషసంగతిని జనుట
జీవితం బిది దాంభికి శేఖరులకు. ౯౦

గీ॥ ప్రేక్షకగణంబు లెందాక వెలసియుండు
నేగడు నందాక నేనుమీ నిత్యకర్మ
మెప్పుడు చూపరు లెసంగఁబో రపుడనూవె
సర్వకర్మోపరమణంబు సంఘటిల్లు. ౯౧

గీ॥ ప్రకటరోమాంచ మానందబాష్పములును
జగతి నెవ్వని స్వేచ్ఛావశంపదములొ
తలఁప వానికి నన్యసాధనము లేల
ధరణివిభు లెల్ల సతని కింకరులు గారె? ౯౨

గీ॥ మానఁబోవరునుమి దండ్యమాను లయ్యు
మఱియు మానరునుమి లాల్యమానులయ్యు
దుష్టు లాత్మీయదౌష్ట్యసందోహ మగుట
దవ్వనను వారి ఏడు పెంతయు హితము. ౯౩

గీ॥ ఈకయుండుటయును గొంచె మిచ్చుటయును
గొంచెముగ కోపమును గూర్చు కుజినతలికి
కొడుకక సమగ్రముగ నొసంగుటయె ప్రకృతి
ఇచ్చి మానుటవృథువైర హేతుకంబు. ౯౪

- శ్లో॥ జ్యాయానసంస్తవోదుస్తై
రీష్యాకాయై సంస్తవః పునః
అపత్య సంబంధవిధి
స్తవనధాకాయైవ కేవలమ్.
- ,, జ్ఞాతేయం జ్ఞానహీనత్వం
పిశునత్వం దరిద్రతా
మిలన్తి యదిచత్వారి
తద్విశేషి నమోనమః.
- ,, పరచ్ఛిద్రేషు హృదయం
పరవాతాను చ శ్రవః
పరమమను వాచం చ
ఖిలానా మస్మజద్విధిః.
- ,, విషేణ పుచ్ఛలగ్నేన
వృశ్చికః ప్రాణినామివ
కలినా దశమాంశేన
సవణః కాలోపి దారుణః.
- ,, యత్ర భాయాగ్నిరో వేదా
యత్ర ధర్మాధకసాధనమ్
యత్ర స్వప్రతిభా మానం
తస్మైశ్రీ కలయే నమః.

గీ॥ పరిచయము లేమి వరము ముష్కరులతోడఁ
బరిచయం బీర్వ్యకుం బ్రాతిపదిక యింక
సంతుసంబంధ మమరుట సర్వగతుల
తీఱని యసర్థమునకె సందియములేదు.

౯౬

గీ॥ ఎసఁగు జ్ఞాతేయమును జ్ఞానహీనతయును
విపుల మైనట్టి లేవడి పిశాచతయును
గూడియుండు నీనాలు గెవ్వాడయందుఁ
గడఁగి తద్దేశకును కేలుగవ మొగుడు.

౯౭

గీ॥ పరుల లోటులు మది భద్రపఱుచు కొఱకు
ననయ మన్యులవార్తలు వినెడు కొఱకు
పరుల మర్కంబులను బయల్పఱుచు కొఱకు
ఖలుల నిర్మించె నీభువి గమలసూతి.

౯౮

గీ॥ పుచ్చసంలగ్న మగు విషంబుననుజేసి
జీవులకుఁ దలపోయ వృశ్చికమువలెనె
కాలమున దశమాంశ మా కలివశమున
దారుణం బయ్యె గాల మంతయునుగూడ.

౯౯

గీ॥ ఆలి నుడు లెప్పు వేదవాక్యంబు లగునొ
యెప్పు ధర్మ మర్హార్జనహేతు వగునొ
తాన తన కెప్పు డరయఁ బ్రమాణ మగునొ
అట్టి కలికి నమస్కార మాచరింతు.

౧౦౦

క లి వి డ ం బ న మ్

శ్లో॥ కామమస్తు జగత్సర్వమ్
కాలస్యాస్యవశంవదమ్
కాలకాలప్రపన్నానాం
కాలః కిం నః కరిష్యతి.

౧౧౧

,, కవినా నీలకణ్ఠేన
కలేరేతద్విడంబునమ్
రచితం విదుషాం ప్రీత్యై
రాజాస్థానానుమోదనమ్.

౧౧౨

ఇతి శ్రీమద్భారద్వాజకులజలధి కొస్తుభ నీలకంఠమణిస్థా
పనాచార్య చతురధికశతప్రబంధనివాహుధిక మహా
వ్రతయాజి శ్రీమదప్పయ్యదీక్షితసోదర కామగీతైః
పాత్రేణ నారాయణదీక్షితాత్మజేన భూసుదేవీగళా
సమ్భవేన శ్రీనీలకంఠదీక్షితేన కవినా విరచితమ్

క లి వి డ ం బ న మ్

సమాప్తమ్

ఓం తత్సత్

గీ॥ జగము సకలము కాలవశంవదంబు
యనెడు నుడి సర్వదా సత్య మగునుగాక
కాలకాలప్రపన్నులై క్రాలు మమ్ము
సరయ నా కాల మేమి నేయంగజాలు. ౧౦౧

గీ॥ పండితౌఘంబులను దృష్టి పఱుచుకొఱకు
ధరణిపసభానుమోదనార్థము రచించెఁ
గలివిడంబన మను శతకమును దీనిఁ
గవివరేణ్యుడు శ్రీసీలకంఠయజ్ఞ. ౧౦౨

గీ॥ దాని నాంధ్రీకరించె నిస్తంద్రభక్తి
భావనాపారవశ్యనిర్భరమసేష
హరితుండు ముక్కపాట్యస్వయాభివిధుడు
రమ్యగుణనిధి వెంకటరత్నసుకవి. ౧౦౩

కం॥ శ్రీసీలకంఠమఖి వి
ద్యానిధికృపకలిమి సహరహం బిది బుధసం
తానామోదాశ్రుసరి
ద్వానీరం బగుచు జగతి వర్ధిలుగాతక. ౧౦౪

క లి వి డ ం బ న ము

ఇది శ్రీరామచంద్రకవణాకటాక్షలబ్ధసరసకవితాధురీణ
హరితమునీంద్రగోత్రపవిత్ర మక్కచాట్యన్వయాధి
చంద్రనాగమాంబా వేంకటాచలపుత్ర బుధ
విధేయ వేంకటరత్ననామగేయ ప్రణీతం
[ఆంధ్రీకృతం] బైన
క లి వి డ ం బ న ము .

స మా స్త ము.

ఓమ్ తత్సత్

మం గళాచరణము

మ॥ సకలాముష్మికసౌఖ్యసాధనము

శశ్వద్భుజసంసారభం

జక మజ్జానతమోనిరాకరణభాస్వ

ద్భానుభానూదయం

చక్రలంకంబు రహించుగాత మిది తా

రార్కంబు నైరాగ్యమా

రక నోక్షామృతధారలం గురిసి

కార్పణ్యాన్నిఁ జల్లార్చుచున్.

ప్రార్థన.

గీ॥ కమ్రమును బూజ్య మగు నీలకంఠయజ్ఞ
నాగరికవాణి కభివాదనము లోనన్తుఁ
జిత్త మలరంగ వేగ వేంచేసి మఱుపు
లలితజహ్వాసభాస్థలిం గొలుపు దీర్చు.

కృ తి స మ ర్చ ణ ము

గీ॥ నీలకంఠమహాకవి నిర్మితంబు
మామకానువదితము సంసాద్యమాస
సాధుముద మిది వైరాగ్యశతకవరము
శివుపదాళింద కేళిరాజీవ మగుత.

వై రా గ్య ము.

పై రాగ్యమ్

- శ్లో॥ ఆస్తే కశ్చన భిక్షుః
సంగృహ్ణాన్నవ్యయానిదశ
“స” “మ” మేత్యవ్యయయుగలం
యాచామస్తం కిమస్త్యన్యత్.
- ” ధీ నచివం ధైయం బలం
సంకల్ప విరోధి శాన్తి ధనమ్
విశ్వత్రయ విషయమిదం
పై రాగ్యంనామ సామ్రాజ్యమ్.
- ” రాజ్ఞా బిభ్యతి లోకాః
రాజానః పునరితోఽపివైరిభ్యః
ఆబ్రహ్మణః కృతాంతా
దకుతోభయమస్సహారాజ్యమ్.
- ” భిక్షాప్రదా జనన్యః
పితరో గురవః కుమారకాః శిష్యాః
ఏకాస్త్రమణిహేతుః
శాన్తి దాయితా విరక్తస్య.

జ్ఞానం పైరాగ్య మైశ్వర్యం తపస్సత్వం తాపాధ్యక్షః
స్రష్టుత్వ మాత్మసంబోధో హ్యవిస్తాత్పుత్యమేవ
అన్యయాని దక్షైతాని నిత్యం తిష్ఠన్తి శబ్దరే.

గీ॥ కలఁగు పదియవ్యయముల సంగ్రహణచతుర్వి
 డగు నొకానొక భిక్షు వా యనఘు మాకు
 “న” “మమ” యనుసవ్యయద్వితీయము నొసంగ
 నడిగొందు మీ కేమి యన్యంబు కలదు? ౧

గీ॥ బుద్ధియే మంత్రి ధైర్యమే పూర్ణబలము
 శాంతి ధనము సంకల్పమే శాత్రువుండు
 పిష్టపిత్రయశిష్యయ మే వెలయునట్టి
 మహిత వై రాగ్యనామసామ్రాజ్యమునకు. ౨

గీ॥ ప్రభువునకు. సర్వలోకంబు భయముపడును
 ప్రభువు భీతిలు నిజశత్రువగ్గమునకు
 బ్రహ్మపర్యంతమును బ్రేతపతికి జడియు
 నస్పృహ రాజ్యమునకు భయంబు లేదు. ౩

గీ॥ పుడమిని విరక్తునకు భిక్ష యిడెడువారె
 తల్లు లుపదేశకులె తండ్రు లెల్లశిష్యు
 లాత్మజాతులు లెలఁప నేకాంతరమణ
 సాధనం బగు నిశ్చలశాంతి భార్య. ౪

జ్ఞానము, వై రా గ్యము, విశ్వరూపము, తపస్సు, సత్త్వము, త్తమ, భృతి, ప్రశుభ్యము, ఆత్మసంబోధము, అధిష్టాత్మత్వము, ఆను నీ పదములు గుఱులును బరమేశ్వరు (శంకరు) నియం చెప్పి యును వెల్లడించి యుండును.

తై రా గ్య మ్

శ్లో॥ కమపి న యే చేష్టనే
కాయకప్రతికాయయోవికారముతే
సన్న స్త వీవ ముక్తాః
సద్దేహే గౌతమః సాక్షీః.

౫

,, పతతు నభః స్ఫుటతు మహీ
చలన్తు గిరయో మిలన్తు వారిధయః
అధరోత్తరమన్తు జగ
త్కాహనివీతరాగస్య.

౬

,, కే చోరాః కే పిశునాః
కే రిపవః కే చ దాయాదాః
జగదఖిలం తస్యవశే
యస్యవశే హతమిదం చేతః.

౭

,, విషయా ఉపతిష్ఠన్తాం
విషయైవాక సమవయన్తు కరణాని
అన్తర మేకం కరణం
శాన్తం యది కా తతశ్చిన్తా?.

౮

,, కిం విషయా స్పరిహతుకం
వస్తవ్యం మేరుకందరే వ్యబుధైః
న హ్యుద్భిరనాసక్తుం
పాంసుషు రోహన్తి పద్మాని.

౯

గీ॥ కార్యమునయందునుం బ్రతికార్యమందుఁ
గలిగెను విపర్యయముల కై కలుగ రెవ్వ
రట్టి మహానీయులే ముక్తులరయ నెందు
దాని సుశయ మైన గౌతముడు సాక్షి. ౧

గీ॥ ఉర్విధరసంఘ ముట్టూత లూగుగాక
లోక మట్టిట్టు లగుగాక నాకసంబు
విరిగిపడుగాక ధరణీయు వ్రీలుగాక
కలుగదు విరాగి కీషత్తుగాని హాని. ౨

గీ॥ హత మగుచుఁ జేత మెవ్వనియాజ్ఞ మెలగు
నతనికి విరోధు లెవరు దాయాదు లెవ్వ
రెవరు చోరులు కొండెగాం బ్రెవరు తలఁప
సకలవిశ్వము వాని వశంపదంబు. ౩

గీ॥ విషయసముదాయములు సమీపించుగాక
యెన సెడునుగాక వాని బ్రాహ్మేంద్రియములు
నతత మతఃకరణ మొందు శాంత మైన
నరుల కణుమాత్ర మైన చింతయును లేదు. ౪

గీ॥ అందు లై మేరుగిరిగహ్వరాంతరముల
నిల్వవశాగి? విషయముల్ నిగ్రహింప
వారిన ? ధనును బెడఁబాపికొనఁగ
పాంశుల వై యులవపు వారిజములు. ౫

వై రాగ్యమ్

- శ్లో॥ అజ్ఞాన మిహ నిదానం
ప్రాగ్రూపం జననమేవ భవరోగే
పరిపాకః సంసరణం
భైషజ్యం నైష్ఠికీ శాంతిః. ౧౦
- ,, స్వేనైవ భుక్తమథాం
సూకరజాతిస్మరో మరుష్యభవ
దూరే జగుప్సమానో
ధీరో వై రాగ్యమాద్రియశే. ౧౧
- ,, శైశవమివ కామారే
తత్తడుణిమ్నీవ స ఇవ పృథ్విత్యే
నన్వదతే ధీరాణాం
కామస్య విచేష్టితం శాంతే. ౧౨
- ,, శతశః పరీక్ష్య విషయా
స్సద్యోజహతి క్వచిత్క్వచిద్భన్యాః
కాకాభవ వాన్తాశన
మన్యే తానేవసేవన్తే. ౧౩
- ,, చరమా మాతాపితరా
చరమా గృహిణీ సుతా శ్చరమా.
కలకవ్యేతి ప్రేమణి
కథమివ ధీరా విరజ్యన్తే. ౧౪

గీ॥ ఘన భవామయమున కెటుంగమియె కుదురు
జన్మమే తొంటిరూపంబు సంసరణమె
పరిణతఫలంబు దాని రూపమును మాపఁ
జాలు దివ్యోపధవరంబు శాంతినిష్ఠ. ౧౦

గీ॥ స్వపరిభుక్తార్థములు కీటజాతీసంస్క
రుడు నరుం డేవగొని త్యజించెడు విధాన
ధీరులు జగుప్స విషయాళి దూరమందె
పోవఁద్రోయుచు వై రాగ్యమును భజింతు. ౧౧

కం. పసితిరి కౌమారంబున
వెన నది తరుణిమను నదియు వృద్ధత్వమునన్
ససిపడనియట్లు శాంతిం
బ్రసరింపదు కామచేష్ట భద్రాత్ములకన్. ౧౨

గీ॥ వివిధగతులఁ బరీక్షించి విషయగణము
వీడుదురు ధన్యులటనట వెంటవెంట
నితరు లద్దాని సేవింతు హేయపడక
పాడుకాకులు కక్కిన కూడునట్లు. ౧౩

కం. పితరులు బ్రియయు న్నుతు లా
యతరాగము సూప నవధు లై నను ధీరుల్
సతము విరాగము సూనెద
రతితరముగ నకట వారియం దేమిటికో?. ౧౪

రాగ్యమ్

- శ్లో॥ కామిజన పరమభోగ్యే
కామచుఖే ధారయన్తి భీభత్సమ్
సస్త్రః శమచుఖరసికాః
సుధాశనాః సూకరాన్న ఇవ. ౧౫
- ,, తృణవద్భ్రమన్తి చపలాః
స్త్రీనామసి చణ్డమారుతే చలితే
ధరణిధరా ఇవ సస్త్ర
స్తత్ర న కించి త్ప్రకమ్ప్య శే. ౧౬
- ,, విత్తేనమాత్రభాజ్ఞః
వికాస కాష్టాగతజ్ఞానాః
స్వస్యాపి చేష్టితాని
స్వయమీక్షన్తే పరస్యేవ. ౧౭
- ,, అస్థానేభినివిష్టా
మూఖాః సన్ధానవీవ సంతుప్తానః
అనువతన్తే ధీరాః
పితరభవ క్షీడతో బాలాన్. ౧౮
- ,, పుష్కతి పురుషే సలిలై
ముష్కతి పుష్పంఫలం చ తనవ ఇవ
సతతస్సేనస్త్రః సమ
ముపకరన్తి చాపకతరన్తి చ. ౧౯

గీ॥ సౌక రాశనమున సుధాశనులువోలె
శాంతిసుఖరసగ్రాహులు సాధుజనులు
భయము గొందురు కాముకభాగధేయ
మై తనరెప్పడు కామసౌఖ్యమునయందు. ౧౧

గీ॥ నెలకొనె యనుసుడేగాడుభావీచినంతఁ
జపలులు తృణబలును వలె సంచరింతు
తత్త్విజ్ఞానులైన సత్తములు దాని
కణువుమాత్రము భవియింప రగము లట్లు. ౧౨

గీ॥ పరిణతజ్ఞానవికసనప్రేక్షిఁ జెలఁగు
పుణ్యచరితులు బ్రహ్మణ్యమూర్తు లాత్మ
చేష్టితంబులు గనుచుండు చిత్తమందు
నన్యులునువలె ముక్తరాగాత్ము లగుచు. ౧౩

గీ॥ అసమయంబునఁ జలపాదు లగుచు ననమ
యమున సంతృప్తు లగు మూర్ఖులైన జనుల
ననుసరింతురు ధీరు లత్యంతమాదు
లొను గుమారకవర్గముం జనకులట్లు. ౧౪

గీ॥ తఱిని నీర్వోసి పెంచు సత్తమునియెడల
పూలుపండులు హరియించు కూళు నెడల
నవనిజములట్లు నజ్ఞును లనుసరింతు
రుపకృతుల నవకారుల నొక్కరీతి. ౧౫

- శ్లో॥ నిత్యానిత్యవివేకః
సవేషాం ఘటఘటత్వయో రాస్తే
స వివేకో యః శాన్తికృ
దవివేకోఽన్యః సమస్తాఽఽఽ. ౧౦
- ,, ఆనధిగతే కామసుఖే
కాలేన యథా ప్రవతతే తరుణః
ఏవం బ్రహ్మసుఖేఽపి
ప్రవతతే కోఽపి భాగ్యవశాత్. ౨౧
- ,, పుత్రగుణాః స్వాతంత్ర్యే
దారగుణాశ్చాధివేదనావసరే
భ్రాతృగుణా దాయవిధా
ద్రష్టవ్యా మోక్ష్యమాణేన. ౨౨
- ,, కామే గతిః పృచ్ఛతి
చరమశ్వాసేసి యః స్వాధికారో
తన్యజనస్యాపికృతే
పాపాః పాపాని కువన్తి. ౨౩
- ,, శాన్తిరలభ్యాదుపరతి
రసాత్రభావః స్రుతిగ్రహనిష్ఠః
తాన్తిదుర్బలతేతి చ
నిష్ఠాధిమాణః కలావేతే. ౨౪

- గీ॥ కలను నదనద్వివేక మీ యిల జెలంగు
వారలకు నెల్ల ఘటఘటత్వములయందు
నెది ఘటించెడు శాంతి అయ్యది వివేక
మితర మంతయు నవివేకమే తలంప. ౨౦
- గీ॥ అనధిగత మైన కామసౌఖ్యమునయందుఁ
గాలవశమునఁ దరుణుఁ డేగతి మెలంగు
నట్లే భాగ్యంబుచేత బ్రహ్మంబునందు
నెవ్వఁడో యొక్కరుఁడు రమియించుచుండు. ౨౧
- గీ॥ అధివేదనయందు భార్యాగుణంబు
దాయవిధమునయందు సోదరుని గుణము
తలంప స్వాతంత్ర్యమందు నాత్మజనిగుణము
నరయ నగు మోక్ష్యమాణుఁ డౌ నతనిచేత. ౨౨
- గీ॥ ఎవడు స్వార్థంబు మాగతి యే మటంచు
బ్రశ్నయొనరింతు చరమనిశ్వాసమందు
సైతమును వారలకు నయి సంతతంబుఁ
బాపు లొనరించు చున్నారు పాపములనె. ౨౩
- గీ॥ దుర భముల విరక్తి నొందుటయె శాంతి
కడు నపాత్రతయే ప్రతిగ్రహనివృత్తి
వలనుమీఱిన దుర్బలత్వంబె ఊఁతి
నువిదితనివృత్తిధర్మంబు లివియె కలిసి. ౨౪

పై రాగ్యమ్

పిత్తభిః కలహాయస్తే
పుత్రానభ్యావయన్తి పిత్తభక్తిమ్
పరదారానుషయస్తః
పతన్తి శాస్త్రాణి దారేషు.   ౨౫

కలికలుపే మనసిస్వే
కథమివ జగదాజ్ఞానం లభతాన్
చక్షుర్దోషే జాగ్రతి
చాన్ద్రీం ద్విత్వం కుతోయాను.   ౨౬

నీతిజ్ఞా నియతిజ్ఞా
వేదజ్ఞా అపి భవన్తి శాస్త్రజ్ఞాః
బ్రహ్మజ్ఞా అపి లభ్యాః
స్వాజ్ఞానజ్ఞానినో విరలాః.   ౨౭

విషయాననుకూలయితృం
విషయిణి హృదయేవిధీయతాంయుతః
దృశిదేయ మాషధం కో
దృశ్యే దత్వా కృతీభవతి?   ౨౮

దారః పుత్రేషురతాః
పుత్రాః పిత్తధనవర్తిగ్రహవ్యగ్రాః
కోదనశరణా జనసి
పరలోకగతస్య కోబన్ధుః   ౨౯

సీ॥ పరకాంతను దాఁ గూడుచు

పరమము పతిభక్తిఁ గజపు భార్యామణికి

కరము జడకులను దన్నుచు

నరుఁ డొగి పితృభక్తి తన తనయులకుఁ గజపుకాదు

సీ॥ మనసు కిలీదోవభూయిష్టతను భజింపఁ

గాంచగలెడు నెట్లు జగత్తు ఋజుత

కినుల రోగంబు వెల్లుగా నెనసియంద

నమయునే ద్విత్వభావంబు చంద్రునందు? ౨౬

సీ॥ నీతివిదులు వేదజ్ఞులు నియమవేత్త

లఖలశాస్త్రార్థవిదులు బ్రహ్మజ్ఞు లుర్వి

వెలయుదురుగాని పెక్కురు కలుగు టరిది

విపులతర నిజాజ్ఞానసంవిదుఁ డొకండు. ౨౭

స. తనకు విషయానుకూల్యముం దలంచువాఁడు

హృదయమును యత్నమున విధియింపవలయు

చక్షువున నుంపనగు భేషజమును దృశ్య

మందు నెలకొల్పి సుకృతి తా నగు నెవండు? ౨౮

సీ॥ సుతులు బిత్తధనములు గొనఁ జూచుచుండు

సుతులయందనురక్త యౌ జూవె భార్య

తల్లి దుఃఖించుచుండు వాస్తవము తలఁప

నాపు లెవ్వరు పరలోకయాత్రీకనకు? ౨౯

౨ రాగ్యమ్

పిత్తభిః కలహాయస్తే
పుత్రానభ్యావయన్తి పిత్తభక్తిమ్
పరదారానుసయన్తః
పతన్తి శాస్త్రాణి దారేషు. ౨౫

కలికలుషే మనసిన్ద్వే
కథమివ జగదాజ్ఞానం లభతామ్
చక్షుర్దోషేజాగ్రతి
చాస్త్రం ద్విత్వం కుతోయానమ్. ౨౬

నీతిజ్ఞా నియతిజ్ఞా
వేదజ్ఞా అపి భవన్తి శాస్త్రజ్ఞాః
బ్రహ్మజ్ఞా అపి లభ్యాః
స్వాజ్ఞానజ్ఞానినో విరలాః. ౨౭

విషయాసనుకూలయితం
విషయిణి హృదయేపిధీయతాంయన్నతే
దృశిదేయ మాషధం కో
దృశ్యే దత్వా కృతీభవతి. ౨౮

దారః పుత్రేషురతాః
పుత్రాః పితృధనవరిగ్రహవ్యగ్రాః
కోదనశరణా ననీ
పరలోకగతస్య కోబన్ధుః. ౨౯

సీ॥ పరకాంతను దాఁ గూడుచు

పరమము సతిభక్తిఁ గలుపు భార్యమణికి

కరము జనకులను దన్నుచు

సరుఁ డొగి పితృభక్తి తన తనయులకుఁ గలుపుకొను

సీ॥ మనసు కిలీదోవభూయిష్టతను భజింపఁ

గాంచఁగల్గెడు నెట్లు జగత్తు ఋజుత

కనుల రోగంబు వెల్లుగా నెనసియంద

నమాయనే ద్విత్వభావంబు చంద్రునందు? ౨౬

సీ॥ సీతివిడులు వేదజ్ఞులు నియమవేత్త

లఖిలశాస్త్రార్థవిదులు బ్రహ్మజ్ఞు లుర్వి

వెలయుదురుగాని పెక్కురు కలుగు తరిది

విపులతర నిజాజ్ఞానసంవిదుఁ డొకండు. ౨౭

సీ॥ తనకు వివయానుకూల్యముం దలఁచువాఁడు

హృదయమును యత్నమున విధియింపవలయు

చక్షువున సంపనగు భేషజమును దృశ్య

మందు నెలకొల్పి సుకృతి తా నగు నెవండు? ౨౮

సీ॥ సుతులు బిత్తధనములు గొనఁ జూచుచుండు

సుతులయం దనురిక్త యౌ జూవె భార్య

తల్లి దుఃఖించుచుండు వాస్తవము తలఁప

నాపు లెవ్వరు పరలోకయాత్రీకునకు? ౨౯

- శ్లో॥ పశ్యన్తి మ్రియమాణాః
స్మరిష్యతోఽనుమిమతే స్మరన్తే మృతాన్
కథయన్తి చైవ మసక్త
చేష్టన్తే సత్యపత్న పరమ్. ౩౦
- „ కలహాయన్తే సూధాః
కః ప్రతిభూః శ్వః ప్రభాత ఇతి
తస్యా మేవరజన్దాం
కః ప్రతిభూః స్వస్య సత్తా మామే. ౩౧
- „ అప్రపదమాశిరస్పద
మన్తః కలిమలమలీమనేవపున్ది
విఫలం గజ్జాజల మపి
మద్యమిదే దభామమ్మి రిస. ౩౨
- „ దణ్డ్యం యత్సుఖహేళోః
పుష్పన్తి జనాః కథగ తదేవ సపుః
సహి శర్కరాభిలాషిభి
రిక్షోః కాన్దాని పూజ్యన్తే. ౩౩
- „ కుల్యాః కృతా విశాలాః
కుడాన్యవలై నిబద్ధాని
క్రీతా బలినో మహిషాః
కృతకృత్యాన్మ ఇతి మన్యన్తే. ౩౪

గీ॥ చచ్చువారినిఁ గనుగొంచుఁ జావఁబోవు
వారి నెన్నుచుఁ జచ్చినవారిఁగూర్చి
తలఁచికొనుచును దాము నిత్యంబుగాఁగ
వర్తిలుచు నున్నవారు కేవలము జడులు. 30

గీ॥ ప్రాప్తు వొడిచెడునందాఁక పూట యెవ్వఁ
డనుచుఁ బెటవారితోడఁ బోరాడు జడుఁడు
కటకటా ! తనబ్రతుకు నిక్కంబుగాఁగ
పూట యెవ్వఁడా? ఆ వేగుబోకదాఁక. 31

గీ॥ ఆనఖిశిఖింబు; గామలోభాదిదోష
జుప్త మైన శరీరంబు శుద్ధిపఱువ
జాహ్నువీవారిమాత్ర మేసరణిజాలు?
నానవఘటానఁ గుశముష్టి వేసినటుల, 32

గీ॥ సౌఖ్యమున కయి పృథుశిక్ష నలుపఁ దగిన
తనువు నేలొకొ పూజిత్రు ధరణిజనము
లవని నెందేనియును శర్కరాభిలాషి
చెఱుకుగడలను దెచ్చి పూజించునొక్కొకఁ. 33

గీ॥ పెద్దపెద్ద కాల్యలను ద్రవ్వించినాఁడ
మించు మగరాలగోడఁ గట్టించినాఁడ
క్రొవ్విన్నఁకి చుహిషంబులఁ గొన్నవాఁడఁ
గనుక కృత నైతిని మూఢజనుఁడు దలఁచు. 34

- శ్లో॥ ప్రాయో ముహ్యతి చేతః
ప్రాణభృతః ప్రాణనిగమావసరే
పుణ్యేన యది స ముహ్యతి
పుత్రానేవస్మరన్నియతే. కీ॥
- ,, శమయితు మాదరమగ్నిం
సంసారే సాగరే నిమజ్జన్తి
తుహినవ్యధానివృత్త్యై
నాహి వేశ్మని సావకో దేయః గీ॥
- ,, అధానా మధికానాం
రాజ్ఞా చోరేణ వా ధృవో నాశః
అన్నేభి ల్వతిభుక్తైః
పమనం వా స్యా ద్విరేకో వా. గీ॥
- ,, ఆహృత్యపరిత్యక్తా
జనయంత్యధాః సుఖాభాసమ్.
అత్యంతపరిత్యక్తాః
పరమానందాయకల్పనే. గీ॥
- ,, ప్రణమతి పరిసాన్త్యయతి
ప్రలపతి యాచతి పరిభ్రమతి
ఆవిష్టృషివపిశాచ్యా
పురుషస్తృష్టావశం యాతః గీ॥

గీ॥ తఱచు విస్మృతు లగుదు రంతమున నొకటఁ
బుణ్యవశమునఁ దద్గతిఁ బొంద రేని
దారపుత్రాదులనుగూర్చి తలఁచికొనుచు
వదలుచున్నార లకట జీవములు నరులు. 31

గీ॥ తమ జతరవహ్నిఁ జల్లార్పఁ దలఁచి మనుజు
లుగ్రభవవార్ధి మునుచు నున్నవారు
శీతబాధానివృత్తి కే చెనట యైన
నిజగృహంబున కగ్గి నంటించికొనునె? 32

,, ఒక్కచో మిక్కిలిగఁ గూడియుండు ద్రవ్య
మునకు నృపుచేతనో తస్కరునివలననో
నాశము ధృవం బమితభోజనంబుచేతఁ
గల్గవే! వాంతులొ విరేకముల గములొ? 33

గీ॥ అనుభవించి తజ్యంపఁగనైనఁ యర్థ
ములు సుఖాభాసమును గూర్పఁ గలుగుచున్న
వవియె పూర్ణంబుగా వీడ నైనవగుచు
శాశ్వతానందకరణదత్తుంబు లగును. 34

గీ॥ భూరిత్పష్టావళుం డగు పురుషుఁ డెవనిఁ
గన్న ముక్కను బ్రతిమాలు కాళ్లబడును
పేద గియ్యము పూనినవానివోలె
కడఁగ జుగ మెల్ల నిత్యంబు గలయదిరుగు. 35

తై రా గ్యమ్

- శ్లో॥ జననాదృష్టాత్పితరౌ
పుత్రాజామాతరౌ వ్యూహాదృష్టాత్
కలహాదృష్టాద్జ్ఞాతయ
ఇతి నిణీతే కిమేష్టవ్యమ్. ౪౦
- ,, స్వపితృః పరలోకాయ
స్వయమనుదివసం యదాచరతి
క్రియతామివ ముపమానం
కిం నాలం పుత్రవై రాగ్యే. ౪౧
- ,, అననుగతే దారిద్ర్యే
కిమనుగతం లక్షణం దృష్టమ్
కామస్యాపరిపూతౌ
కృపణం జగదాచతుర్వదనాత్. ౪౨
- ,, నఖిలు ధనత్వంజాతి
యశ్శత్రు యదిష్టం తదేన తస్యధనమ్
తత్తదివ సామరాణా
మాకించిన్యం ధనం విదుషామ్. ౪౩
- ,, స్త్రీక్రియతే యది తృష్టా
స్త్రీకతావ్యం జగత్పమస్త మపి
స్త్రీక్రియతే యది శాన్తిః
స్వాత్మాపి స్వస్య భవతి న వా. ౪౪

కం॥ పితరులు జనిభాగ్యంబున
సుతు లల్లుండ్రును వ్యయంపు సుకృతంబునఁబో
రితపుంగలిమి జ్ఞాతులు నీ
గతి నిర్ణయ మగుట నేది కాంక్షితమింక? ౪౦

కం॥ జనకుని పరసుఖమున కై
యనుపద మెది తా నొనర్చె నది పోల్చుకొనం
జను పుత్రుల వైరాగ్యం
బునఁ దనకుఁ జాలు నదియె మూర్ఖత నడపక. ౪౧

గీ॥ అననుగత మైన లేమియుం దనుగతంబు
లైన లక్షణవరము లే. మరయఁబడియే?
పోలఁజూడ వాంఛాఽఽపరిపూర్తియందు
నలువపర్యంతమును గృపణము జగంబు. ౪౨

గీ॥ జాతికాదు ధనత్వము జగతి నెందు
నెది యెవని కిష్ట మతని కయ్యది ధనంబు
తూప్యములె ద్రవ్య మని పామరుండు దలఁచు
దలఁచు విజ్ఞాని లేమియే ధనమటంచు. ౪౩

గీ॥ ఆశయే ముఖ్య మనుతలం పైనయేని
జగము సకలము చేకొనం దగును నీకు
శాంతియే ముఖ్య మనుచు నెంచంగ నైన
దుదకు నీ దేహ మేని నీయదియొ! కాదొ!. ౪౪

- శ్లో॥ ప్రాదేశమాత్రమునరం
పరిపూరయితుం కియానయామత్నః
చురుకేనాంభఃపాతుం
ఖనితవ్యః కిం తడాగోఽసి. రగి
- „ యద్ధాతారం వశయతి
యత్పరిజనమస్యసాస్త్యయతి
యదప్రత్రవతే నాస్త
భావో లాభః స కస్యసమః. రజ
- „ వన్యైస్త్యా హుస్తరుణీం
జరతీతి పరిత్యజన్తి బహుపుత్రాః
అపి నిన్దస్యల్పసుతాం
కాగృహిణీ కామినాం హృద్యా. రఠ
- „ యామాధా మసంస్కరాద్
యామద్యయ మనశనాచ్చ సువ్యక్తే
శారీతే సాస్తయే
భినివికస్తే కియన్మూఢాః. రహ
- „ మదనస్యాజ్ఞాకరణే
మన్యే జగదఖిల మేకరూపమిదమే
తీయజ్ఞ ఇతి నరా ఇతి
దేవా ఇత్యన్యతోభేదః. రహ

గీ॥ పట్టె డన్నముతోఁ బూడునట్టి పొట్టఁ
దనుప లోకు లొసర్చు యత్నంబు చూడ
పుడిసెడు బలంబుఁ గొన నిచ్చవడి తడాక
ఖననమున కుద్యమించెడు కరణి తొంచు రగి

గీ॥ సిగ్గులుట దాతమ వశునిఁ జేసికొనుట
తత్పరిజనులఁగూర్చి సాంత్యనముసేత
యనెడు నీ మూటిచే పొంద నైన లాభ
మిందు దేనిఁ దుల్యమో యెఱుంగరాదు. రఁ

గీ॥ పలుకుచున్నారు తరుణి వంధ్య యనుచు
వీడుచున్నారు హనుమత్ పృథ్వి యనుచు
నల్పసుత నైన నిందితు రకటఁ వీరి
కెట్టి గృహిణులు హృద్యలో యెఱుంగరాదు. రఁ

గీ॥ జా మొకఁడు సంస్కారము లేమి రెండు
జాము లశనంబు లేమిని నన్నగిల్లు
దేహ సౌందర్యసంపత్తిఁ దెలియలేక
దీనిఁ గై సేతు కేలొకొ! ధీ రహితులు. రఁ

గీ॥ పంచబాణుని మదలఁ బాలించునపుడు
దృశ్య మగు విశ్వమఖిలంబు నేకరూప
కంబె, వశువులు నరులును గ్రతుభుజులును
ననెడు భేదముమాత్ర మన్యంబు సుమ్మ. రఁ

- శ్లో॥ యాన్తి శుచ మకృతదారా
ద్వేభాయానేతి కృతదారాః
తే పరదారానేతి
స్త్రీభి స్తృప్తా న పశ్యామః. ౧౦
- „ శుక్ల విమోకస్థానం
మలమూత్రత్యాగ దేశవ త్క్రిమపి
స్త్రీయ ఇతి విధివా విహితం
కియ దత్ర జనా నిమగ్నైః. ౧౧
- „ వేదానధీత్యవిధివ
స్మిమాంసిత్వా తదధణం చ
దారాః కతావ్యా ఇతి
కే నేదం ప్రహసనం కథితమ్. ౧౨
- „ అశ్నీత పిబత ఖాదత
జాగృత సంవిశత చలత తిష్ఠత వా
నకృదపి చిస్తయతాన్తః
సావధికో దేహబంధ ఇతి. ౧౩
- „ కిం విజితవ్యా పృథివ్యా
కిం కాఙ్మనభూభృతా కరణేన
కిం దిద్యాభి స్త్రీభి
మూతావ్యే బ్రహ్మణాలిఖితే. ౧౪

గీ॥ ఆకృతదారుడు పెండ్లి కై యలవటించు
సరయఁ గృతదారు డిద్ద టిల్లాండ్రకొఱకు
వాడు పరదారకొఱకు నై పరితపించుఁ
గామినలతోడఁ దృష్టుఁడు కానరాఁడు. ౧౦

గీ॥ తలఁప వలముఁత్రవర్ణనస్థలమువలెనె
చెలువ లను శుక్ల మోచనస్థల మొకండు
బ్రహ్మనిర్మించెను నిరంతరంబు దాన
నుర్విజను లెతగా ముగ్ధు చున్నవారు?. ౧౧

గీ॥ అంచితంబుగ నిగమము లభ్యసించి
వాని మీమాంసచేసి యేప్రాజ్ఞఁ డెలమిఁ
బల్కె నద్భుత మీదృశప్రహసనంబు
దారపాణిగ్రహంబు కర్తవ్య మనుచు?. ౧౨

గీ॥ తినుఁడు త్రావుఁడు భక్షించుఁడును నిలుండు
కూరుచుండుఁ డేగుఁడు మేలికొనుఁ డెదేని
నలుపుఁ డెద నొక్కమా తేనిఁ దలఁచికొనుఁడు
తనువు నిరవధికంబు గ్గా దనుచు జనులు. ౧౩

గీ॥ పృథ్వి సర్వంకవముగ జయింపనేమి?
హైమగిరి కరస్థము సేయ నై ననేమి?
సుందరాంగుల దివ్యులఁ బొందనేమి?
ఫాలమున మృతిఁ బంకజోద్భవుఁడు వ్రాసె. ౧౪

వై రా గ్యమ్

- శ్లో॥ దుఃఖేనోపాఙ్గనై
పాల్యంతే ప్రత్యహం చ లాభ్యనై
వామాః స్త్రియో విమూఢై
రుపభంజనాః సుఖం ద్విగుణమ్   ౫౫
- „ జీవతి కలిచిన్నిమిషా
స్కతిచి త్రేషు శ్రుతీనధీత ఇవ
తావత్యేవాకులయతి
తన్మాణి నవానిచాతనుతే.   ౫౬
- „ స్వల్పో జీవనకాలః
స్వల్పా ధీః పరిచయః స్వల్పః
తదపి తరేమ కథంచి
చ్రుతయో యది నోపజాయంతే.   ౫౭
- „ కుత అగతం నజానే
క్వనువా గంతవ్య మిదమపి నజానే
సంచరసి క్వేదాసిం
సంసారపథే మహాతమసి.   ౫౮
- „ తమసా వృతాశ్చరంతః
సవిధేదూరే చ నావయన్యథాన్
అవయంత తు విస్సప్తం
తదితి శిరస్యభివాతే మూఢాః   ౫౯

అ. వె. ద్విగుణమఖము ననుభవించు నుండరు లైన
చెలుల జడులు దుఃఖములకు నోర్చి
గడనఁజేసి నిరత మెడలేక పాలించి
యెనర బుజ్జగించు చున్నవారు.

గీ.గి

గీ॥ కొన్ని నిముసములే బ్రదుకునది దానఁ
గొన్ని శ్రుతు లభ్యసించుట నన్నినూత్న
తంత్రచింతనమునఁ గొన్న తలఁపఁ దత్త్వ
యోగదక్షతఁ దుదముట్టు చున్నవకట!

గీ.ఓ

గీ॥ బ్రదుకునది కొద్ది శేముషీబలము లవము
పరిచయంబును బహుతరస్యల్ప మకట!
శ్రుతులె కల్గక యుండినచో నేటేని
కష్టమున నైనఁ దరియింపఁగలమొ యేమొ?

గీ.౨

కం. ఎటనుండి వచ్చితివా నీ
నెటకుం జనఁ దగినయదియొ యెఱుకపడ వహా.
చటులాంధకారబంధుర
కుటిలభవాధ్వమునఁ జిక్కి క్రుమ్మరె దెచటా?.

గీ.౩

గీ॥ నన్ని హితములనే దవిష్టముల నేనిఁ
దెలియఁజాలఁడు చీకటికి దిరుగు జడుఁడు
తలకుఁ దాఁకినయపుడు మాత్రము గ్రహించు
స్వప్తశరముగ వస్తుతత్వము నిదంచు.

గీ.౪

మైరాగ్యమ్

- శ్లో॥ నిమిషస్త్వత్రతరుణ్య
స్తత్రతరుణ్యో ననిమిషన్తి
ఈదృక్షోహి విశేషః
స్వగః స్వగః ఇతి కిం తత్ర. ౬౦
- ,, కోపా మైత్రావరుణే
శాపా వా తాకికస్యమునేః
సంస్మయకాతే యది సకృ
చ్ఛత్రోరపి మాస్తు శక్రపదమ్. ౬౧
- ,, గచ్ఛత్యమరావత్యాం
గచ్ఛతు చతురాననస్యవా నగరే
పునరాగంతవ్యం యది
పుంసా కిం సాధితం భవతి. ౬౨
- ,, భుక్తా బహవోహరా
లబ్ధాః పుత్రశ్చపౌత్రశ్చ
నీతం శతమప్యాయుః
సత్యంవద మతామస్తి మనః. ౬౩
- ,, విశ్లేషమాత్రభావా
న్విషయా నృశ్యస్కరోతి కో మమతా
నశ్యేదవస్థాపన్నం
కః క్షిణీతే ధనై రశ్వమ్. ౬౪

గీ॥ కను మొగిడ్చెద ఓచ్చటికాంత లచటి
 నెలఁదూల మొగుడ్చ రిదియె విభేద మరయ
 సర్వజనులను స్వర్గముస్వర్గ మనున
 దింతికంఠెను నచట వే తేమికలదు?.

౬౦

గీ॥ శాతమమహర్షి శాప మగస్త్వరుషయుఁ
 బలుగ నొకమఱి స్మరింపఁ బడియె నేని
 కలుగకుండెను గావుతె కానివాని
 కేసుఁ గలయందు నైన దేవేంద్రుపదము.

౬౧

గీ॥ పొందెడునుగాక దేవేంద్రు పురవరంబుఁ
 బొందెడునుగాక వైరించిపురవరంబు
 మఱలరా నైన దైనచో మనుజుఁ దేమి
 కార్యమును దాను సాధింపఁ గలిగినట్లు?.

౬౨

గీ॥ భార్యలెందఱో యనుభవింపంగఁబడిరి
 పుత్రులును పాత్రుఁ లెందఱో పొందఁబడిరి
 గడచె నూజేఁడు లైన నిక్కము వచింపు
 మింక నైనను చావు నీ కిష్టమేమి?.

౬౩

గీ॥ ప్రబలవిశ్లేషణస్వభావమున నెలయు
 విషయములయందు మమత నే విబుధుఁ డాను?
 చావునకుసిద్ధ మైన యశ్వము నెవండు
 కొనఁగఁ బాల్చుడు? రొక్కంబుఁ గ్రమ్మరించి,

౬౪

శై రా గ్యమ్

- శ్లో॥ అన్నాభావే మృత్యుః
శాలిభి రన్నాని శాలయో వృష్ట్యా
వృష్టి స్తపసేతివద
న్నమృత్యవే త త్తవశ్చరతు. ౬౫
- ,, కిం ననిగృహ్లాన్తి మనః
కిం నభజన్తే జనాః శివమ్ శరణమ్
అభిసంధిభేదమాత్రా
న్మోక్షాపాయే నబధ్యన్తే. ౬౬
- ,, భోగాయ పామరాణాం
యోగాయ వివేకినాం శరీరమిదమ్
భోగాయ చ యోగాయ చ
న కల్పతే దుర్విదగ్ధానామ్ ౬౭
- ,, బ్రాహ్మణచణ్డాలా ఇ
త్యాహ మను యన్మహాపథికా
భవమాగమహాపథికా
నధిశ్చత్యైవ ప్రవత్తం తత్. ౬౮
- ,, ఏకద్వాక్షీతిపతిషు
ద్విత్వా దేవేషు పంచషా ద్రుహిణే
ఏతావన్తో జగతి
బ్రహ్మసందాణావస్యకణాః ౬౯

గీ॥ భోజనాభావమున చావు భోజనంబు
పైరుచే నది వానచే వాన తపము
వలనఁ గల్గెడు నని పల్కువాఁడు తపము
జేసెడునుగాక మృతిని నిర్జించుకొఱకు. ౬౫

గీ॥ నీలగళుపూజయును మనోనిగ్రహంబు
వార కనయమ్ము సల్పుచున్నారగాని
తలఁప నభిసంధిభేదమాత్రమున ముక్తి
హేతు వగుచున్నయది బంధహేతుకంబు. ౬౬

క॥ భోగార్థము పామరునకు
యోగార్థము తత్త్వవేది కుపయోగించుకొ
భోగమునకు యోగమునకుఁ
దాఁ గా దపఘనము దుర్విద్యకున కెప్పుడుకా. ౬౭

గీ॥ అల్ల మనువు మహావధికాగ్రగణ్యు
లవనిదేవచండాలురతి చనినమాట
ఘోరభవమార్గనిరతసంచారిజనుల
మనసునం దుంచికొని వచించినదెనుమ్ము. ౬౮

గీ॥ పరమ మైన బ్రహ్మానందవార్ధికణము
లవనిపులయం దొకటి రెండు దివిజులందు
రెండుమూఁ డయిదాటు విరించియందుఁ
దలఁప జగమున నింతమాత్రముగఁ గలవు. ౬౯

వై రాగ్యమ్

- శ్లో॥ అతికలుష మాశునశ్వర
మాపాతస్ఫరణ మశ్శిలాపకరణ
ఆపి హృష్యన్తి జనాః
కథ మవలమ్బ్య జ్ఞానఖిద్యోతమ్. 20
- ,, ప్రయుతం నియుతంవాపి
ప్రదిశన్తి ప్రాకృతాయ భోగాయ
క్రీడాన్తి న బిల్బద్యైః
వైవల్యం పంచమై మూఢాః. 21
- ,, అజ్ఞానే నాపిహితే
విజ్ఞానే కమన్ కింకురుతే
వికలే చక్షుషి తమసా
వ్యాదాయ ముఖం కిమేక్షేత. 22
- ,, యావత్కిలచేష్టన్తే
తావత్పాశేన బధ్యతే గ్రంథిః
నిభృతం యది వత్సన్తే
కాలేన సంసతే పాశః 23
- ,, ఉపరున్ధన్తి శ్వాసా
స్మనయో నాశ్నన్తి సపిబన్తి
స్తూయంతే కిం మునయః
కణ్ఠేకువన్తి కనకపాశ మిమే. 24

గీ॥ పాపభూయిష్టమును నోటఁబలుకరాని
దాసునాశకము యీనప్రకాశకంబు
జ్ఞానఖిద్యోతతేశము నూని జనము
లేలొకో! సంతసితైద రెలమి బొంది? 20

గీ॥ ప్రాకృతము లైన భోగము ల్వడయుకాంక్షఁ
జెలఁగి ధన మెంత యేని వెచ్చించుఁగాని
చిల్వదళము లై దాటును పిడువలేదు
ముక్తికొఱ కేమి పాపమో! మూఢగణము. 21

గీ॥ జ్ఞాన మజ్ఞానసిహితంబుగాఁగ వురుషుఁ
డరసి సత్కర్మ మేమి తా నాచరించు?
కాటుచీకటిచేఁ గన్నుగాననప్పు
డరయఁగలఁ డెద్ది నోరును దెఱచియైన? 22

గీ॥ ముడివడిన త్రాడువట్టి లాగెడుకొలంది
బిగిసి కొనియెడునేకాని వీడిపోదు
కదపకుండినచో కొంతకాలమునకు
సడలి యాముడి వీడిపోయెడు తనంత. 23

గీ॥ శ్వాస మరికట్టుదురు భుజింపరురు ద్రావఁ
బోరని నుతింపఁబడు చున్నవారుగాని
కనకభూషలు మెడఁదాల్చి రని నుతింపఁ
బడుచు నున్నారలేమి! పాపనులు మునులు. 24

వై రా గ్యమ్

- శ్లో॥ బాహ్యగతాగతకీలా
ప్రాణస్య శ్వాసలక్షణా వృత్తిః
కవళి మససోవృత్తిం
కులచేవ కులస్త్రియం ముద్ధాః. ౪౦
- ,, అతిగమ్భీర మనావిల
మయోభ్య మదృష్టపార మనవి ఘృణ
అవిరలతరంగసంకుల
మైత్రిషి విజ్ఞానసాగరం మహాలాః ౪౧
- ,, ఘోరం భవ మసహాయం
కతిచి దఘోఱం భవం ప్రపద్యంతే
సంసరణకాతరాణాం
సంసరణం శామ్భవీధిక్తిః. ౪౨
- ,, పాశో యది మోక్షవ్యః
వశుః తిరేహనుసర్తివ్యః
న ఖలు వ్యతిమూచ్యంతే
పశవః పాశేన సంబధ్ధాః. ౪౩
- ,, అలమల మనుభూతాభి
సోకాశ్చభి రలమన్తు నిశ్చలైశ్చ
భవితవ్యం యః నిత్యవ
దధకం మాత్రుః నిశుశ్చస్తే. ౪౪

గీ॥ ని హ్య గమనాగమనశీల శ్వాసలక్ష
 కాన్వితము ప్రాణవృత్తి నిత్యమును మాన
 సమును సైతము దుర్విషయముల కీడ్చు
 జాణిణి సుముగ్ధ యగు కులసతినివోలె. ౮౦

గీ॥ ఎడములేని వఘల సుడి వడెడునదియు
 దాటరానిది కడునగాధంబు నంత
 కలకయును లేనిది కదల్చ గానియదియు
 వైన దాహ్యల మహితవిజ్ఞానజలధి. ౮౧

గీ॥ ఘోరభవవిముక్త్యర్థ మఘోరభవన
 మాశ్రయము నేయుదురు కొంద ఐనఘమతులు
 సంసరణకాతరాత్ము లౌ జనములకును
 శాంభవీభక్తియేసుమీ సంసరణము. ౮౨

గీ॥ పాశముక్తి వశేషించువారి కెల్ల
 పశుపతియె యోగ్యుడనునరిపంగ నెపుడు
 బాశబద్ధంబు లైనట్టి పశుగణములు
 తాముగా నెన్నడే విడుదలను గవవు. ౮౩

గీ॥ చాలు ననుభూతపూర్వులు జననిజనకు
 లట్లు లుండుటయే ముఖ్యమగునయేని
 జననిసగమును జనకుడుసగము నగుచు
 ననువు పడియెడుగాక నిత్యముగ నాకు. ౮౪

37. స్వామిని యేషాం న దుర్భిక్షమ్
జాతు సజానీమో వయ
మేకమపి స్వామినం పూర్ణమ్ . ౮౫
- ,, సస్తు బృహన్తో దేవాః
కిన్తు సతాన్నస్తు మీహతే చేతః
అథ్యవదాన్యన్యాయా
దన్తకజితమేవ చిన్తయతే . ౮౬
- ,, నిర్భాయసి విషయసుఖం
సర్భాగసుసి విషమమన్యసరిపాశేనో
బన్ధుం తమేవచిన్తయ
బన్ధుం మోక్షుః చ యః త్మయశే . ౮౭
- ,, సదనం గురూవసదనం .
చరణం పంచాక్షరీపురశ్చరణమ్
ధన సుఖిలాషనిరోధన
మత్స్యాశ్రమవర్జితానాం హంసామ్ . ౮౮
- ,, స విధి యతా త్తే విదధతి
స ప్రతిషేధో యతో నివర్తకస్తే
సోవనిషద్యద్రుప్తవతే
శైవాశ్రమవర్జితో ధీరాః ౮౯

గీ॥ స్వామి దుర్భిక్ష మనము నివ్వరికి తేదొ
వసుధ బహుదేవతలు గలువారె ధన్యు
లే మొకప్పుడు నేని గుర్రెఱుంగ మకట !
సర్వ సంపూర్ణుడగు నొక్క స్వామి నైన. ౮౫

గీ॥ ఘనులు దేవులు పెక్కురు గలుగనిమ్ము
వారలకు మొక్కఁగా విప్రుడను గేము
సమధికాధ్యక్షదాన్యుధర్మమునఁజేసి
యంతకాంతకు నొకని స్మరించు శేము. ౮౬

గీ॥ విషయసుఖమును మిగల భావించుగాని
దానబొడము ననర్థమున దలపలేవు
జీవులను బంధమున నుంజేయఁజాలు
పరమబంధువు నొకనిచే స్మరణసలుపు. ౮౭

గీ॥ ఆశ్రమాతీతు లైన మహామహులకు
సంతతగురూపసదనమే సదనవరము
నిరత పంచాక్షరీ పురశ్చరణ చరణ
మనయ మభిలాషనన్నిరోధనము ధనము. ౮౮

గీ॥ తొలి శైవాశ్రమప్రవర్తకులు ధీరు
లేవిధి విధింతు రది విధి యేనివారు
వాఁకొనద రది యాపనిషద్వాక్య మేది
చేద గురువు యగును నిషేధ మెప్పుడు. ౮౯

- శ్లో॥ కౌ వితరౌ యౌ జగతాం
కః స్వామీ యః ప్రపంచస్య
ప్రత్యస్తమితేభేదే
తత్కిమిదం కిమితి కః ప్రశ్నః   ౧౧
- ,, త్యజ సంసారమసారం
భజశరణం పార్వతీరమణమ్
విస్వసిహి శ్రుతిశిఖరం
విశ్వమిదం తవనిదేశకరమ్.   ౧౨
- ,, భవ్యమభవ్యం వా సః
ప్రలిఖతు వేధాః సుదుర్మేధాః
సవ్యమసవ్యం వా స
శ్చరణం శరణం మహేశస్య.   ౧౩
- ,, వేధాః కథం హరిః కథ
మితి తు ప్రశ్నే వయం మూకాః
శివమేకం జానీమ
స్తస్మాదన్యం సజానీమః.   ౧౪
- ,, దారుణ మసిపత్రవనం
దారుణతమ మస్థితామిద్రమ్
కౌ వా తతః క్షుతి నణః
శై వావయమాచతుష్కదనాత్.   ౧౫

గీ॥ తలఁచ విశ్వంబునకుఁ దల్లిదండ్రు లెవ్వ
రెవ్వరు నియంత అదియెట్టి దిదియు నెట్టి
ద నెడుభేద ము స్తంగత మగుచునుండ
నింకఁ బ్రశ్నింప నవకాశ మేమి కలదు? ౯౦

గీ॥ విగతసారసంసారము వీడికొనుము
శరణుపొందుము పార్వతీశ్వరు పదంబు
ననయమును నమ్ము ముపనిషదర్థజాల
మపుడు విశ్వము నీయాజ్ఞ ననుసరించు. ౯౧

గీ॥ మంచియో చెడ్డయో బుద్ధిమాలినట్టి
బ్రహ్మ మా ఫాలతలమున వ్రాయుఁగాక
శంభు వామాంఘ్రియో లేక నవ్యపదమొ
శరణ మగుచున్న దంతియేచాలు మాకు. ౯౨

గీ॥ ఎట్టిఁడు విరించి శ్రీవిష్ణు నెట్టియాతఁ
డనెడు ప్రశ్నకు మూఁగల మగుదు మేము
నదయు శివు నొక్కరుని యెఱుంగుదుముగాని
యెఱుంగము శివేతరం బెద్దియేని మేము. ౯౩

గీ॥ అరయ నసివత్రవన ముగ్ర మైననేమి?
అంధతామిద్ర మత్యుగ్ర మైననేమి?
బ్రహ్మవఱకు శివస్వరూపముగఁజూచు
వారలకు మాకు భమమేమి? వానివలన. ౯౪

శ్లో॥ కృతదీక్షో ఘోరమథో
కులపూటస్థో భరణాజః
విద్యేశ్వరేషు కశ్చనః
సితామహిమా న ఇతి విప్రమ్నః

౯౫

„ కలహః కదాసి మాస్త్రితి
కలితశరీరై క్షయోః శివయోః
అహమస్మ్యహమస్మీతి
ప్రాప్త్యః కలహో నుగుతానః

౯౬

„ నరకాయాసి న భోగా
న్నరాధమాయాపి నాన్యసురాన్
మన్యంతే కతిదిదమీ
మాహేశ్వరమాశ్రితాయోగమ్,

౯౭

„ జ్ఞాతుం హాతుం విషయం
శ్రోతుం మన్తుం గృహీతుమాత్మానమ్
వత్సా యది నహిఘటతే
తత్సాధయతావిముక్తాయ.

౯౮

„ సాంఖ్యం యోగో నియమా
భక్తిః కర్మకా ప్రవర్తినితి
ఏకత్ర నకల సేత
తే నలమవిగుక్తుమేకత్ర.

౯౯

గీ॥ పంశకూటస్థుఁ డగు భరద్వాజమాని
 లిలక ముగ్రయజ్ఞోచిత దీక్షితుండు
 ఘనుఁడు విద్యేశ్వరులలో నొకానొకండు
 మాకు తాతయటంచు నమ్మకము మాకు. ౯౧

గీ॥ ఎన్నఁడే పోరు కూడదం చేకదేహు
 లై సగోరీశులకు నేను నే నటన్న
 దారుణం బగు కలహ ముత్పన్న మయ్యె
 బ్రత్యహంబును మామకరక్షణమున. ౯౨

గీ॥ భోగములకన్న నరకములే బొరయ వసుచుఁ
 బొనరరు నరాధములనక్క దనుజు లనుచుఁ
 దలంచుచున్నారసుమ్మ కొందఱు నికామ
 ఘనమహేశ్వరయోగసంకలితమతులు. ౯౩

గీ॥ ఆత్మతత్త్వము నిట్టిదటం చెఱుంగ
 విషయ సంగ్రహవాంఛలు వీడఁజేయ
 నీకు సామర్థ్యమే లేనిచో గుమార!
 పొమ్ము శీఘ్రమ్ముగా నవిముక్తమునకు. ౯౪

పా॥ భక్తినియనుములు బ్రపత్తికర్మంబులు
 యోగసాంఖ్యములును నొక్కయెత్తు
 శాశ్వత ప్రమాదసామ్రాజ్య మవిముక్త
 మొక్కటియును దలఁప నొక్కయెత్తు. ౯౫

వై రాగ్యమ్

శ్లో॥ బద్ధః క న్తే వక్ష్యతి
ముక్తో ముక్తిం నజానాతి
యాస్యసిచే దవిముక్తం
జ్ఞాస్యస్థి విశ్వేశ్వరస్యముఖాత్ .

౧౦౦

,, న గృహీతం శ్రుతిహృదయం
న చ నిగృహీతం పరిష్టవంహృదయం
ఇచ్ఛామి చ ధానువరం
గచ్ఛామి చ విశ్వరాధపురమ్ .

౧౦౧

ఇతి శ్రీమద్భారద్వాజమలజలధికౌస్తుభ నీలకంఠమతస్థాపనా
చార్యః చతురధికశతప్రబంధనివాహాధికమహావ్రతయాజి
శ్రీమదప్పయ్యదీక్షితసోదర చారుదీక్షితసోత్రేణ నారా
యణదీక్షితాత్మజేన భూమిదేవీగభాసమ్భవేన
శ్రీ నీలకంఠదీక్షితేనకవినా విరచితం వై రాగ్యమ్

స మాప్తమ్

ఓం తత్సత్

గీ॥ ముక్తుఁడే ముక్తివివరణంబును వచింపఁ
జాలనప్పుడు బద్ధుఁ డేసరణి నొడువు?
సరుగుదువయేని యవిముక్త మచట నీకు
విశ్వనాథుఁడే వినుచుఁ దద్విషయ మెల్ల. ౧౦౦

గీ॥ శ్రుతుల విషయము లవమే నెఱుంగఁబడదు
పర్వులెత్తెడు హృదయముం భద్రపడదు
వాంఛ నేయుచునున్నాఁడ పరమధామ
మరుగుచున్నాఁడ విశ్వేశు పురవరంబు. ౧౦౧

కం. భక్తిమెయి నీలకంఠ
ప్రొక్తము వై రాగ్యశతకమును సరసపుటాం
ద్రొక్తుల నంటిని సత్యా
నస్తుండను రత్నకవిని సజ్జనహితుఁడన్. ౧౦౨

కం. శ్రీ నీలకంఠమఖివి
ద్యానిధి కృపకలిమి నహరహం బిది బుధసం
తానామోదాశ్రుసరి
ద్వానీరంబగుచు జగతి వర్ధిలుగాతన్. ౧౦౩

ఇది శ్రీరామచంద్రకరుణాకటాక్షలబ్ధ సరసకవితాధురీణహరిత
మునీంద్ర గోత్ర పవిత్ర మక్కపాట్యవ్యయాబ్జిచంద్ర నాగ
మాంబా వేంకటాచలపుత్ర బుధవిధేయ వేంకటరత్న నామ
ధేయ ప్రణీతం (ఆంధ్రీకృతం) బయిన వై రాగ్యము సంపూర్ణము

ఓం త త్సత్.

తప్పు ఒప్పుల పట్టిక.

పేజీ	పద్యం	తప్పు	ఒప్పు
1	1	విజగీషు	విజగీషు
	3	ఉచ్చై	ఉచ్చై
3	2	తడబాట	తడబాట
5	8	నట్టమనకు	నట్టిమనకు
	10	యోగమార్గరతు	యోగమార్గ
14	35	స్తవస్తి	స్తవస్తి
25	57	నెరిగి	నెరిగి
38	93	గోమూత్ర	గోమూత్ర
39	92	నేగడు	నేగడు
	95	కుజనతతకి	కుజనతతకి
40	90	హృదయం	హృదయం
50	5	నద్దేహో	నద్దేహో
51	6	నట్టి	నట్టి
54	19	నల్లనై	నల్లనై
57	24	దుస్సభముల	దుస్సభముల
60	30	నిత్యవస్తు	నిత్యవస్తు
62	38	అత్యంత	అత్యంత
63	36	చెనట	చెనట
	37	వాంతులూ	వాంతులూ
65	48	విజాని	విజాని
71	45	విమూర్తి	విమూర్తి

వేంకట్రామ అండ్ కో వారి జనరల్ బుక్ స్టోర్స్ & షోరూమ్

మెయిన్ బజారు — విజయవాడ

నూతనముగా ప్రారంభింపబడిన మా జనరల్ బుక్ స్టోర్స్ లో
వివిధ సారస్వత గ్రంథములు, మత, ఆర్థిక, రాజకీయ, చారిత్రక,
వైజ్ఞానిక, వేదాంత గ్రంథములు, సంస్కృతము, తెలుగు,
హిందీ, ఆంగ్లభాషలలో లభ్యమగునట్లు ఏర్పాటుచేయబడినవి.

తైబ్రీ అధికారులు, సారస్వతాభిమానులు, విద్యా
సంస్థలవారు తమకు కావలసిన గ్రంథములన్నిటిని ఒకేతావున
సేకరించుటకు మేము చేసిన యీ యేర్పాటునకు ప్రోత్సా
హము, చేయూత నిచ్చెనరని నిశ్చయించు చున్నాము.

మా జనరల్ బుక్ స్టోర్స్ కోక పర్యాయముదయచేసి మీకు
కావలసిన గ్రంథముల నెన్నుకొన ప్రార్థించుచున్నాము. పోస్టు
ద్వారా పంపు ఆర్డరుకూడ నెనువెంటనే కైలుద్వారాగాని,
పోస్టుద్వారాగాని పంపుదాము.

ఇట్లు

వేంకట్రామ అండ్ కో

విజయవాడ.

మోడల్ ఫార్మశీ బెజివార

వారి ఔషధ రాజములు

BLOOD TONE

బ్లడ్ టోన్

4 ఔషధుల సీసా రు 1-12-0

8 " 3-4-0

COUGH BEANS

కాఫ్ బీన్స్

2 ఔషధుల సీసా రు 1-0

40 ఔషధుల సీసా రు 1-4-0

LUCONA

లుకోనా

40 ఔషధుల సీసా రు 2-8-0

SISU TONE

సిసు టోన్

4 ఔషధుల సీసా రు 1-8-0

MILKOBIN

మిల్కోబిన్

8 ఔషధుల సీసా రు 3-0-0

SUKRASANJEEVI

శుక్ర సంజీవి

40 ఔషధుల సీసా రు 2-0-0

MALENAL

మలేనాల్

2 ఔషధుల సీసా రు 0-2-0

40 ఔషధుల సీసా రు 2-0-0

MENSAL

మెన్సాల్

16 ఔషధుల సీసా రు 2-0-0

GONORON

గోనోరన్

16 ఔషధుల సీసా రు 2-0-0

MODEL TONE

మోడల్ టోన్

2 ఔషధుల సీసా రు 0-1-0

40 ఔషధుల సీసా రు 1-4-0

CHARMASUNDARI

చర్మమందరి

చర్మ 1 రు 0-0-0

జ్ఞానరంజక

Brain Tonic

శుభ రు 2-0-0

నేత్రజీవక

శుభ రు 2-0-0

